Jaargang 115. Woensdag, 15 October 1856. No. 124.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant wordt verzonden: *Bijblad* no. 21, inhoudende: *Verslag van de handelingen van den Gemeenteraad van Groningen.*

NOODBRUG te *FOXHAM.*

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* maken bekend, dat de **PASSAGE** voor **Voetgangers** en **Rijtuigen** over de nieuwgebouwde **NOODBRUG** te ***Foxham***, kan plaats hebben van **Vrijdag den 17den dezer maand af.**

GRONINGEN, 11 October 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

HOOFDELIJKE OMSLAG.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* doen te weten, dat het PRIMITIEF KOHIER, over het jaar 1856, van de DIRECTE PLAATSELIJKE BELASTING bij wijze van **HOOFDELIJKEN OMSLAG**, geautoriseerd bij Koninklijk besluit van den 26sten Julij 1856, no. 65, op den 13den dezer door den RAAD is vastgesteld (met verscheidene wijzigingen ook van die aanslagen waartegen geene bezwaarschriften bij den RAAD zijn ingekomen) en dat het gedurende **acht** dagen, van en met WOENSDAG den 15den tot en met WOENSDAG den 22sten October 1856, telkens des morgens van **9** tot **2** en des namiddags van **4** tot **8** uur, op de SECRETARIE der Gemeente voor een ieder ter lezing is nedergelegd.

IEDER AANGESLAGENE kan tegen zijn daarop voorkomenden AANSLAG binnen dien termijn van ACHT DAGEN, bij Heeren GEDEPUTEERDE STATEN in beroep komen bij verzoekschrift op ongezegeld papier.

GRONINGEN, 14 October 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* brengen, naar aanleiding eener bij hen ingekomen circulaire van den Heer COMMISSARIS DES KONINGS in deze Provincie, d.d. 5den dezer, no. 14, ter kennis van de Ingezetenen, dat op de SECRETARIE der Gemeente van heden af eene **BUS** zal worden geplaatst, tot **ontvangst** van de **GIFTEN**, die men mogt willen afzonderen ten behoeve van de overgeblevene **slagtoffers** van de ontzettende rampen, waardoor de bewoners van het eiland ***Groot-Sangir*** in **Ned. O.-Indie** zijn getroffen.

Bij de vreeselijke verwoesting, aangerigt door de aldaar plaats gehad hebbende uitbarsting van den Vulkaan *Awoe*, en de daarmede gepaard gaande Aard- en Zeebeving, hebben de bewoners van dat Eiland voor langen tijd alle middelen van onderhoud verloren, en dringend wordt daarom de liefdadigheid der Ingezetenen ten behoeve dier ongelukkigen ingeroepen.

GRONINGEN, 11 September 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

NIEUWSTIJDINGEN.

NOORD-AMERIKA.

De berigten uit New-York van den 27sten September j.l. deelen mede, dat eenige Engelsche oorlogsschepen van het in de West-Indische wateren post houdende eskader naar Mexico gezonden zijn; de aanleiding daartoe ligt in een geschil over zekere schuldvorderingen van Engelsche onderdanen ten laste der Mexicaansche schatkist.

— Berigten uit Texas melden, dat zich aldaar een uitgebreid komplot van slaven gevormd had, met het doel om de blanke bevolking te dooden. Ten dien einde zouden zij zich den 7den September 's nachts te een uur vereenigen en onverhoeds die bevolking aanvallen. Dit komplot is nog bij tijds ontdekt, ten gevolge waarvan een tweehonderdtal negers gevangen zijn genomen.

— De dagbladen der Vereenigde Staten deelen het bestaan mede eener nieuwe godsdienstige (lees Godverloochenende) secte in de omstreken van New-York, die tot grondslag harer leer heeft aangenomen, dat het geheele menschelijk geslacht moet worden uitgeroeid, en dit niet door geweld te plegen of door elkander te vermoorden, maar door zich tot een voortdurend celibaat te veroordeelen. Zij voeren aan, dat de mensch zondig ter wereld komt en niet voor volmaking vatbaar is, terwijl hij aan veel lijden en veel leed is blootgesteld; waarom zij het beter achten niet geboren te worden!

TURKIJE.

Een brief uit de Donau-vorstendommen van den 29sten September deelt mede dat de stad Galatz plotseling door 4000 man Oostenrijksche troepen bezet was; hij voegt daarbij, dat de Oostenrijkers zich ook van Ibraïlow meester gemaakt en thans alle havens van den Beneden-Donau in hunne magt hadden, en dat zij er ook de politie en het brievervoer aan zich hebben getrokken.

Naar oordeel des briefschrijvers, spreekt het van zelf, dat het voorwaarts dringen der Oostenrijksche troepen de deur sluit voor de Europesche commissie, welke zich naar de vorstendommen zou begeven om de wenschen hunner bevolking ten aanzien van het haar te geven bestuur te verstaan.

De Fransche regering moet zeer ontevreden zijn over het streven van Oostenrijk om de bezetting der vorstendommen door zijne troepen te doen voortduren, in strijd met het vredesverdrag van den 30sten Maart, en bij de laatstgemelde mogendheid vertoogen hebben ingediend, welke aanleiding gegeven hebben tot het wisselen van nota's.

Men voegt er echter bij, dat de Engelsche regering aan de Fransche in dit opzigt niet de gewenschte ondersteuning zoude verleenen, ontevreden als zij is over de houding van die regering in de Napelsche kwestie. Dit laatste is evenwel nog niets meer dan een gerucht.

ITALIE.

De vredelievende geruchten nopens de Napelsche aangelegenheden bevestigen zich. Alle redenen van ongerustheid schijnen zoo goed als geweken te zijn. Naar men verzekert, zou h t Fransche gouvernement ten dese voornamelijk aan de vertoogen van Oostenrijk gehoor gegeven hebben, om zich niet door Engeland te laten medeslepen. Van de maritieme demonstratie zou dan ook geheel afgezien zijn, ofschoon er daaromtrent, naar men wil weten, nog al levendige woorden door de kabinetten van Londen en Parijs moeten gewisseld zijn. Het Napelsche incident schijnt dus geheel opgeheven te zijn, ofschoon het thans een onderwerp van diplomatieke onderhandelingen zal uitmaken. Men verzekert, dat in den brief door Koning *Ferdinand* aan den Keizer der Franschen en de Koningin van Engeland geschreven, Z. M. zijn regt zou hebben doen gelden, om zich bij de conferentiën te Parijs te doen vertegenwoordigen.

Desniettemin bleven, volgens de laatste berigten, de maatregelen der Napelsche regering ter verdediging voortduren. Of deze worden genomen met het oog op den buitenlandschen vijand, dan wel uit vrees voor inwendige beroeringen, wordt niet gezegd, maar dit houdt men voor vast, dat, zoo de vloten van Engeland en Frankrijk nog voor Napels moeten komen, het koningrijk in staat van beleg zal worden verklaard. Het [illegible] is reeds in orde. Zonder dat, zoude het buiten twijfel aan oproerige bewegingen niet ontbreken.

SPANJE.

Onder de telegrafische berigten zal men zien dat *Narvaez*, de om zijne reactionnaire gevoelens zoo gevreesde *Narvaez*, weder aan het hoofd van het ministerie is geplaatst. Het is daarom niet ondienstig mede te deelen hoe hij in de vorige week bij zijne terugkomst in Madrid is ontvangen.

Dadelijk na zijne aankomst nam hij zijnen intrek in eene woning tegenover het ministerie van oorlog, zoodat *O'Donnell* met eigen oogen kon zien, hoe alle aanzienlijke personen zonder onderscheid van politieke kleur en stand zich verdrongen aan de deuren van het hôtel, hetwelk de »man der toekomst" (zoodanig wordt de hertog *van Valencia* door zijne vleijers genoemd) bewoont.

Narvaez ontving zijne vrienden met meer terughoudendheid dan dezen aangenaam, en uit zijn gedrag scheen duidelijk te blijken dat hij de rol niet spelen wilde, welke men hem zoo gaarne zag vervullen. De generaal heeft aan het ministerie *O'Donnell* zijne ondersteuning beloofd. Dit voornemen moet hij aan zijne staatkundige vrienden hebben te kennen gegeven, die over deze bekentenis, hoewel zij niet geheel onverwacht kwam, niet bijzonder zijn gesticht.

Het gedrag van den hertog *van Valencia* en den graaf *van Lucena* tegenover elkander dient nader toegelicht te worden door zaken, welke slechts in naauwere kringen bekend zijn. Men moet het namelijk als een feit beschouwen, dat *O'Donnell* en *Narvaez* voor en na den Spaanschen *coup d'état* geheime correspondentie voerden, dat de verbannen generaal door den minister in diens voornemens en plannen werd ingewijd en dat hij zijne toestemming heeft gegeven tot alles, wat ten gunste van den troon in overeenstemming met Frankrijk besloten en ten uitvoer gebragt werd. Reeds heeft hij den graaf *van Lucena* een officiëel bezoek gebragt, die hem, naar men zegt, met »open armen" ontving. Het gesprek tusschen de beide generaals moet bijna twee uren hebben geduurd, en zij moeten zeer vriendschappelijk gescheiden zijn. De hertog *van Valencia* was nog denzelfden dag door de Koningin in eene partikuliere audiëntie ontvangen.

De Koningin was destijds lijdende aan eene ligte ongesteldheid, doch had er prijs op gesteld om den maarschalk onverwijld een blijk van hare welwillendheid te geven. Het onderhoud, 't welk de maarschalk heeft gehad met de Koningin moet ook, zoo gemeld wordt, reeds dadelijk allezins gewenschte uitkomsten hebben opgeleverd. — Dat het gebeurde terstond aanleiding gaf tot allerlei gissingen, zal wel geen betoog behoeven, maar zekerlijk zal men niet gedacht hebben, zoo spoedig reeds de verheffing van *Narvaez* tot president van het kabinet te zullen zien.

DUITSCHLAND.

Uit Hamburg wordt geschreven, dat daar den vorigen Maandag eene ontzaggelijke kudde ossen uit Holstein doortrok naar Mecklenburg, maar eenige dagen later weder denzelfden weg terugkwam. In Mecklenburg was namelijk sedert eene week de invoer van Holsteinsch rundvee verboden geworden, omdat het van longziekte verdacht werd gehouden. De handelaars werden dus aan de grenzen teruggewezen. Maar het fraaiste van de zaak is dat, sedert die runderen Holstein hebben verlaten, ook daar in tusschentijd de invoer van vee uit Mecklenburg is verboden, ook al omdat men vermoedt, dat daar de longziekte is uitgebroken. Zoo trekken nu deze ossen als vagebonden langs den weg op en neer.

DENEMARKEN.

De ministeriële crisis duurt steeds voort, daar de heer *von Scheele* nog geen kabinet heeft kunnen zamenstellen.

GROOT-BRITTANJE.

In het legerkamp van Shorncliffe heeft dezer dagen eene ernstige botsing plaats gehad tusschen Britsche troepen en soldaten van het Zwitsersche legioen. Dit corps is thans nagenoeg ontbonden; een 1000-tal vertrekt uit eigen beweging naar Canada en ruim 300 hebben dienst genomen in het Nederlandsch O. Ind. leger. Ook zal een detachement van het vreemden-legioen, sterk 10 officieren en 600 man, eerstdaags naar de Kaap de Goede Hoop worden gezonden, zoodat dit land weldra van deze tot aanhoudenden twist aanleiding gevende troepen zal zijn verlost.

— Vroeger is gemeld dat het te Londen gevestigd genootschap ter bevordering van de belangen van het Protestantismus zich tot lord *Clarendon* gewend had ter gunste van van den heer *de Mora*, een Spanjaard, die tot het Protestantsch geloof overgegaan en deswege te Madrid in hechtenis genomen zou zijn. De minister heeft nu geantwoord, dat de heer *de Mora* zich thans te Bayonne in vrijheid bevindt, terwijl die heer zelf den voorzitter van genoemd genootschap berigt heeft, dat hij eerlang in Engeland denkt aan te komen.

— Volgens het bekend gemaakte verslag van den directeur-generaal der Engelsche posterijen, bestaan in het vereenigd koningrijk 10,408 post-, daaronder 920 hoofd-kantoren. In het jaar 1855 werden 368 millioen brieven (of 19 per persoon) naar Engeland, 42 millioen (of 7 per persoon) naar Ierland, en 46 millioen (of 15 per persoon) naar Schotland opgegeven; in het geheel 456 millioen brieven. Het vierde gedeelte dezer brieven werd in Londen en zijne voorsteden verdeeld, en bijna de helft gaat door de Londensche postkantoren. Het aantal werken en brochures, welke met de post verzonden zijn, wordt op 3 millioen geschat. 22,547 personen zijn bij de dienst der posterijen aangesteld.

— Berigten uit Bombay van den 12den September deelen mede, dat de toebereidselen voor eene expeditie tegen Perzië in al de departementen van de Indische regering met ijver worden voortgezet. Deze Engelsche expeditie zou uit niet minder dan 15,000 man bestaan. Twee stoombooten hadden plotseling bevel ontvangen van Calcutta naar de golf van Perzië te stevenen.

— Uit Melbourne wordt geschreven, dat de goudproductie aan het afnemen is.

FRANKRIJK.

Vrijdag is te Parijs de maandstaat der bank van Frankrijk openbaar gemaakt, waarnaar sedert eenige dagen uitgezien werd met eene bezorgdheid, die niet ongegrond blijkt te zijn. De voorraad specie is tot 166 millioen gedaald, in weerwil der opofferingen die de bank gedaan heeft om door het aankoopen van specie hare kassen aan te vullen. Daarentegen is de voorraad handelspapier in de hand der bank tot een gezamenlijk bedrag van 511 millioen geklommen.

De baron *Rothschild* moet aan de bank al het goud aangeboden hebben, dat zij in de tegenwoordige omstandigheden mogt noodig hebben.

— De *Moniteur* bevat een verbod tegen het smelten van zilveren munt, met het doel om op die wijze de meerdere waarde, welke dat metaal heeft, voor zich te behouden. Dit, zegt het blad, is eene speculatie, ten nadeele van den algemeenen rijkdom, die niet geduld en derhalve met alle middelen, welke der regering ten dienste staan, gekeerd zal worden.

— Het *J. d. Débats* bevat wederom een artikel over de ontwerpen, welke het congres te Parijs in zijne aanstaande bijeenkomst zoude te behandelen hebben. Hieruit zoude blijken, dat, wat het Oosten betreft, dit niet veel te beduiden heeft. Alles zou zich voornamelijk bepalen tot het beantwoorden der vraag of bij de nieuwe grensbepaling van Bessarabië, Bolgrad al dan niet aan Moldavië zoude toebehooren. Het *J. d. Débats* meent, dat al de moeijelijkheden betreffende het Slangeneiland en de eilanden van den Beneden-Donau op dit oogenblik geregeld zijn, daar Rusland ten aanzien van deze beide punten heeft toegegeven, zoodat het congres niets meer zoude te doen hebben dan deze toegestane regeling goed te keuren. Wat de Donauvorstendommen betreft, meent het *J. des Débats* te regt, dat het congres nog niet zoude kunnen beraadslagen dan over voorstellen, die aan hetzelve onderworpen mogten worden door de speciale commissiën, die benoemd is, om de behoeften en wenschen dier provinciën te onderzoeken. De commissie nu heeft zich nog niet kunnen constitueren en dus nog minder hare werkzaamheden kunnen beginnen. Voor dat het congres zelfs zoude bijeen komen, moet het bevorens de vraag beslissen of Pruissen en Sardinië bij de aanstaande vereeniging daarop zullen vertegenwoordigd worden even als de overige vijf mogendheden en wie het voorzitterschap zal voeren. Zoo als men ziet, zoude de rol van het congres zich, wat de vorstendommen betreft, bepalen tot de beantwoording dezer twee voorloopige vragen. Maar zoo als men tevens weet, zullen ook Napels en Neufchatel onderwerpen uitmaken van beraadslaging op het congres, maar hierover bewaart het *J. d. Debats* het stilzwijgen. Het is echter mogelijk, dat deze moeijelijkheden, wat Napels betreft, indien de geruchten van de laatste dagen bevestigd worden, uit den weg geruimd werden voor de opening van het congres.

NEDERLAND.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Maandag den 13den October.

In deze zitting is o. a. het wets-ontwerp tot onteigening van perceelen ten behoeve van het Dockumer Grootdiep, met algemeene stemmen, zonder beraadslaging, aangenomen.

Bij de Tweede Kamer is ingekomen eene voordragt op de regeling der zamenstelling en bevoegdheid van den raad van state. Deze voordragt is, even als de memorie van toelichting, geheel gelijkluidend met die, welke in de vorige zitting is ingediend. De memorie alleen is ditmaal door den minister van justitie, den heer *v. d. Brugghen*, als voorzitter van den raad van ministers, geteekend.

Voorts is ingediend een ontwerp ter wijziging van het vierde hoofdstuk der staatsbegrooting voor 1855 Bij deze wijziging wordt voorgesteld de verhooging van het art. der geregtskosten, met *f* 24,000 en eene vermindering van andere artikelen voor dit bedrag, weshalve het eind-cijfer geene verandering zoude behoeven te ondergaan. Als oorzaken van het tekort der geregtskosten, worden gelijksoortige aangevoerd als zich, betreffende deze aangelegenheid, in 1854 hebben doen gevoelen.

Uit het voorloopig verslag der afdeelingen omtrent het ontwerp van wet tot inwisseling der verjaarde munbiljetten van 1845 en 1849, blijkt, dat de meerderheid der in de afdeelingen aanwezige leden, ofschoon het gewigt van sommige daartegen ingebragte bezwaren niet ontveinzende, gunstig voor de voordragt gestemd is. Men vroeg, of het niet geraden zou zijn, naar middelen om te zien, om de bepalingen der vast te stellen wet meer bijzonder ter kennis te brengen van de bewoners van het platteland. — Bij gelegenheid der overwegingen van deze voordragt, hebben eenige leden den wensch geuit, dat het gezamenlijke bedrag van het in omloop zijnde muntpapier mogt worden verhoogd, bijv. van 10 tot 15 millioen.

'sGRAVENHAGE, 13 October.

Bij kon. besluiten van den 8sten en 10den zijn benoemd: tot kantonregter te Apeldoorn, mr. *J. F. H. van der Feltz*, thans kantonregter te Lochem, en tot regter in de arr.-regtbank te Rotterdam, mr. *H. A. A. van Berkel*, thans plaatsvervangend kantonregter te Delft.

— Bij kon. besluit van den 8sten dezer is benoemd tot ontvanger der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Texel, de heer *H. W. Baelde*, thans ontvanger te Assendelft.

— Volgens kon. besluit van den 8sten dezer, blijven de bepalingen van het kon. besluit van den 6den October 1840, in verband met het besluit van den 18den Maart j.l., omtrent het stoken van gedistilleerd uit *aardappelen*, na den 15den October aanstaande, *vóórloopig* van kracht tot dat zij door nieuwe bepalingen zijn vervangen.

— Aan een partikulier schrijven uit 's Hage ontleent de *Utr. Ct.* het volgende:

»De mededeeling der *Prov. Drentsche Courant*, dat na de Kersvacantie onmiddellijk een wets-ontwerp op het lager onderwijs bij de Tweede Kamer zal worden ingediend, vindt hier nog geen algemeen geloof. Evenzeer betwijfelt men, dat de oppositie voor goed heeft afgezien van het indienen van eenig voorstel van belasting-vermindering, al moge het niet van dien omvang zijn, als aanvankelijk was beraamd.

»Indien wij wèl onderrigt zijn, heeft de minister van binnenlandsche zaken, die weken lang, met de grootste inspanning, aan verschillende hoogst belangrijke aangelegenheden van stoffelijken aard arbeidde, vooral veel tijd besteed, aan voorbereidende werkzaamheden, tot verwezenlijking van de plannen waarop het noorden des rijks zoo lang reeds met ongeduld wacht.

»Nopens het eindverslag van de ontvangene en verdeelde gelden, gegeven tot leniging van den nood der behoeftigen door den watersnood ven 1854, waarover onlangs menig woord werd gesproken, meenen wij te weten, dat later ingekomen gelden en het elders inkasseren van waarde in papier, het niet mogelijk maakten, daarover tot nu toe eene finaal afgeslotene rekening te geven. — Binnen weinige weken is die echter te wachten."

— Aan de kamer der afgevaardigden in Luxemburg is mededeeling gedaan van de voorgenomen wijzigingen in de constitutie. Zij betreffen 45 artikelen en strekken hoofdzakelijk: om de kamer der afgevaardigden »staten-vergadering" te noemen; de zitting der staten slechts 40 dagen te doen duren; de civiele lijst met 40,000 fr. te verhoogen; de drukpers aan de bepalingen der bondswetten te onderwerpen; het verbod van zegel en borgtogt in te trekken; de jury te doen vervallen en de magt van het oppergeregtshof te beperken; den census te verhoogen; de magt der staten te beperken, wat het regt van petitie betreft; de keuze van een voorzitter op te dragen aan den Koning uit een aan te bieden drietal. De heer *Simons* zeide, bij de mededeeling dezer wijzigingen aan de kamer, dat welligt meerdere raadzaam waren, doch dat men thans niet verder had willen gaan.

LEIDEN, 13 October.

Er is welligt geene stad in ons land, Amsterdam uitgezonderd, waar de invoering van eene nieuwe plaatselijke belasting bij wijze van hoofdelijken omslag drukkender is dan in Leiden. Dat zij daar van alle zijden tegenspraak ontmoet, laat zich denken. Dit bleek op nieuw in de vorige week, toen een aantal van meer dan 150 ingezetenen bijeenkwamen, om met elkander te overleggen, welke maatregelen moesten worden in het werk gesteld, ten einde aan de bezwaren van die »hatelijke" belasting te ontkomen. Verschillende voorstellen werden gedaan en besproken, waarna aan eene commissie van vier leden werd opgedragen, om een ernstig vertoog aan den gemeenteraad te ontwerpen en in eene nadere bijeenkomst aan de goedkeuring der belanghebbenden te onderwerpen, waarbij het karakter der nieuwe belasting in hare ongunstige zijde werd voorgedragen en tevens verzocht, dat de raad de invordering zou schorsen, eene vrijwillige geldleening, af te lossen in tien jaren, zou aangaan en het belastingstelsel op nieuw zoodanig zou regelen, dat geene plaatselijke directe belasting daarin was opgenomen dan op de grondslagen van den met den 1sten Januarij j.l. afgeschaften omslag van 8 pCt. te betalen door de eigenaars en 4 pCt. te betalen door de bewoners van woonhuizen, maar overigens het accijnsstelsel zooveel mogelijk werd uitgebreid. Een voorstel om inmiddels den verschuldigden termijn van den aanslag bij den

gemeente-ontvanger te voldoen, werd bijna eenparig verworpen.

De vergadering kenmerkte zich geheel door orde en door algemeenen en beslisten tegenstand ten aanzien van de nieuw ingevoerde belasting; — maar evenzeer door eene onbestemdheid en onderlinge verdeeldheid over het middel om voor de gemeentekas de benoodigde gelden te heffen. Men was het eens en zal het eens blijven over hetgeen men niet wil, ofschoon welligt niemand wist, wat hij in de plaats daarvan zou kiezen, hetgeen ook niet zoo gemakkelijk gaat.

AMSTERDAM, 13 October.

Eergisteren werd alhier het feest, gegeven door de rederijkerskamer, ter gedachtenis van mr. *Willem Bilderdijk*, naar aanleiding van den 100sten verjaardag zijner geboorte te dezer stede (op den 7den Sept. 1756) met den besten uitslag en tot algemeen genoegen gevierd. De voorzitter der rederijkerskamer, mr. *B. J. Müller*, opende het feest en heette de aanwezigen, waaronder eenige uit een naburig rijk waren overgekomen, in eene korte maar warme toespraak van harte welkom. Hierop betrad de heer mr. *I. da Costa* het spreekgestoelte en droeg eene redevoering voor, belangrijk en boeijend van inhoud en schitterend door verhevene gedachten en vernuftige wendingen, die de belangstelling der toehoorders onafgebroken bezig hield en hen als onwederstaanbaar medesleepte. Het was geene uitvoerige levensbeschrijving van *Bilderdijk*, welke de spreker gaf, waartoe de tijdruimte te beperkt zoude geweest zijn, maar de spreker stelde zich tot hoofddoel, om *Bilderdijk* in zijne kenmerkende eigenschappen als dichter en als mensch te doen kennen.

Na het houden dezer redevoering, waarvoor de voorzitter den begaafden spreker een welverdienden dank toebragt, scheidden zich de feestelingen maar hereenigden zich des namiddags, wanneer door de leden der rederijkerskamer onderscheidene dichtstukken van *Bilderdijk* werden voorgedragen, waarbij zooveel mogelijk de door hem beoefende dichtsoorten vertegenwoordigd werden.

Ook het muzikale gedeelte van dit zoo schoone feest droeg aller goedkeuring weg.

— De afdeeling letterkunde der koninkl. akademie van wetenschappen hield heden hare gewone maandelijksche vergadering.

De commissie van redactie bragt rapport uit wegens het vertoog van den heer *de Greuve*, in de vorige vergadering uitgebragt, en concludeert tot opneming in de werken der akademie.

Daarna heeft de heer *Nijhoff* eene mededeeling gedaan ter zake van een merkwaardig handschrift, afkomstig van het eertijds in het graafschap Zutphen, nabij Doetinchem, gelegen Augustyner klooster Bethlehem. Het boek, zamengesteld uit 18 katernen perkamentbladen, bevat gedeelten van het Evangelie naar de orde der feestdagen en verschillende afbeeldingen.

Het werd geruimen tijd in het archief van Zutphen bewaard, werd later in het archief van Gelderland overgebragt en is thans bestemd voor de openbare boekerij van de stad Arnhem. Het is blijkbaar uit de 14de eeuw.

Daarna had een wetenschappelijk onderhoud plaats over de verhandelingen der heeren *Rutgers* en *Jansen*, betreffende de *Tabulae Eugubinae*, waaraan door onderscheidene leden werd deelgenomen.

Hierna is de vergadering gescheiden.

ZWOLLE, 13 October.

Wij vernemen dat het verzoek van den heer dr. *S. J. v. Roijen*, tot oprigting eener fabrijk van Berlijnsch blaauw en salammoniac binnen deze gemeente, door gedeputeerde staten der provincie Overijssel is afgewezen, en wel uit overweging, dat de in soortgelijke fabrijken gevolgde bereidingswijze, door de schadelijke dampen, welke zij kan ontwikkelen, en vooral ook de ophooping van spoedig tot ontbinding overgaande dierlijke stoffen, die zij ten gevolge moet hebben, erkend nadeelig is voor de gezondheid en schadelijk voor de bewoners en gebruikers der aangrenzende gebouwen, en de plaats, waar de heer *van Roijen* de genoemde fabrijk wenscht op te rigten, daarvoor als ongeschikt moet worden beschouwd.

LEEUWARDEN, 13 October.

Bij kon. besluit van den 8sten dezer is tot burgemeester der gemeente Franeker benoemd mr. *C. S. S.* baron *van Heemstra.*

— Ten gevolge van een op den 8sten der vorige maand uit Madera aangekomen berigt — volgens hetwelk op dat eiland eene scheepsboot was aangekomen met 20 Maleijers en eene vrouw, naar hun voorgeven afkomstig van een Nederlandsch schip, van Rotterdam naar Batavia, waarvan zij, om verschil met den kapitein, de officieren hadden overrompeld en opgesloten — verkeerden hier ter stede verschillende respectabele familiën in de doodelijkste ongerustheid, daar, behalve anderen van de equipage uit deze stad en omtrek, de kapitein *Coopmans*, wiens ouders, even als die zijner echtgenoot, die mede aan boord was, hier woonachtig zijn, met het nieuw uitgehaald barkschip *Twenthe*, omstreeks half Junij met een groot aantal Maleijers van Rotterdam was vertrokken. Die ongerustheid bleek niet ongegrond te zijn geweest, daar hier voor een paar dagen de treurig-zekere tijding werd ontvangen, dat gemelde Maleijers de bekentenis hebben afgelegd, dat zij tot de bemanning van het schip *Twenthe*, kapitein *Coopmans*, behoorden, en dat zij, alvorens dien bodem te verlaten, de officieren gebonden en *het schip in brand gestoken* hadden.

Deze tijding liet — zoo meende men — geene onzekerheid meer over aangaande het verschrikkelijk lot der schepelingen, en de verschillende betrekkingen alhier waren in de diepste droefheid gedompeld. Wie beseft dan niet de vreugde die hen allen heden bezielen moest op de ontvangst eener telegrafische dépêche uit 's Hage, die de zoo onverwachte tijding behelsde, dat aldaar het berigt was ontvangen, dat de equipage van het schip *Twenthe*, nog in tijds door een Fransch schip, naar Rio Janeiro koers zettende, opgenomen en aldaar later behouden aangebragt is geworden. Onmogelijk is het, de gewaarwordingen van de betrekkingen der geredden, toen hun deze heugelijke tijding werd gebragt, te beschrijven, evenmin als de algemeene belangstelling en deelneming in deze gebeurtenis, waarbij Gods hand zich weder zoo zigtbaar heeft doen kennen.

Bovengenoemd berigt is heden avond nog bevestigd geworden door een eigenhandig schrijven van kapitein *Coopmans* aan zijne alhier wonende ouders, waarin gemeld wordt, dat, nadat het schip was in brand gestoken, de geheele equipage, zoo als boven gezegd, is gered geworden.

— In de vorige week bevond zich te Bolsward de heer *H. Gehrke*, geëxamineerd veearts uit Berlijn, die, indien men wel is onderrigt, zich, op aanbeveling van z. exc. den minister van binnenlandsche zaken, in die environs zal onledig houden met de behandeling en genezing van de door besmettelijke longziekte aangetaste runderen. De wijze van z.ed. behandeling en het resultaat der op enkele stallen genomene proeven beloven een' zeer gunstigen uitslag.

ASSEN, 13 October.

Bij kon. besluit van den 8sten dezer is aan den heer *H. J. Oosting*, op zijn verzoek, met den 1sten Jan. 1857 eervol ontslag verleend als burgemeester der gemeente Assen, onder dankbetuiging voor de vele en langdurige diensten door hem in die betrekking bewezen.

GRONINGEN, 14 October.

Door den heer W. W. Wouters, azijnmaker alhier, is een adres opgezonden aan de Tweede Kamer der Staten Generaal, waarbij zijne bezwaren worden kenbaar gemaakt tegen de voorgestelde wijzigingen in de wet op de bieren en azijnen, en wordt verzocht die wijzigingen niet goed te keuren en geene andere voordragt aan te nemen, dan bij welke de accijns op de azijn afgeschaft wordt, gepaard met intrekking van den vrijdom van den accijns op het binnenlandsch gedistilleerd, met behoud van dien vrijdom voor de plaatselijke- of gemeente-opcenten.

— Naar wij vernemen, is dezer dagen aan de provinciale staten een geschrift gezonden, getiteld: *Eenige opmerkingen betreffende het rapport der commissie over de scheepvaartkanalen in deze provincie*, zonder dat in hetzelve voorkomt de naam van den uitgever of drukker. Een exemplaar van dit werkje is thans door de justitie in beslag genomen.

— Men meldt ons het volgende: De collecte in de vorige week te *Kijl-Winneweer*, gehouden ten behoeve van de ongelukkigen in Nederlandsch Indië op het eiland Groot-Sangir, heeft de aanzienlijke som opgebragt van *f* 53 en eenige centen. Eere zij den gevers, welke, dankbaar voor het goede, dat zij hier genieten, ook door deze wederom getoond hebben volgaarne iets van het hunne te willen afzonderen, om den nood van den verren broeder te lenigen. Eere zij ook hun, die zich, daartoe uitgenoodigd, het toch in vele opzigten onaangename werk der collecte hebben laten welgevallen, en deze taak met allen lust en ijver hebben volvoerd.

— Gelijk wij in der tijd hebben gemeld, werd, bij gelegenheid der in de maand Maart te Leeuwarden gehouden 4de vergadering van de vereeniging van docenten aan de gymnasiën en latijnsche scholen in de drie noordelijke provinciën des rijks, eene commissie benoemd, om de beginselen te beschrijven en kenbaar te maken, waarop de vereeniging wenscht, dat de te verwachten wet op het middelbaar onderwijs, voor zoo ver de gymnasiën en latijnsche scholen betreft, zal berusten. Naar aanleiding daarvan, circuleert op dit oogenblik bij die docenten een adres aan den minister van binnenlandsche zaken ter teekening, waarbij op spoedige regeling dezer zaak wordt aangedrongen, inzonderheid op verbetering van gymnasiaal onderwijs, met het oog vooral op de noodige regeling van het hooger onderwijs.

— Ten einde het oponthoud aan de grenzen der met de spoorwegen herwaarts komende vreemde reizigers, zooveel mogelijk te bekorten, is aan de betrokken commissarissen van rijks-politie, met wijziging van vroegere instructiën, door den minister van justitie de last verstrekt, om voortaan alleen van die vreemdelingen de paspoorten te registreren, ten opzigte van welke hiervoor bijzondere redenen mogten bestaan.

Deze maatregel zal bij het reizend publiek met veel genoegen worden vernomen. Hoe dikwerf toch gebeurt het niet, dat een oogenschijnlijk klein oponthoud eene groote vertraging in de reis, gepaard met kosten, kan te weeg brengen, door het niet tijdig genoeg aankomen, om met de eerstvertrekkende stoomboot of spoortrein de reis te kunnen voortzetten.

De Koffij-cultuur.

Nadat wij in het vorig nommer iets hebben medegedeeld over de cultuur der suiker, vinde nu ook de volgende bijdrage over de koffij-cultuur, mede aan het *Volksblad* ontleend, hier eene plaats.

De koffijplant schijnt het weligst te tieren in Brazilië, op Ceylon en op Java; althans van die drie landen worden de grootste hoeveelheden naar Europa en Amerika uitgevoerd; men heeft ook Surinaamsche en andere West-Indische koffijsoorten, doch betrekkelijk zijn die hoeveelheden gering; even zoo is het geval met de Mokka-soort, hoewel deze als uiterst geurig, hoog staat aangeschreven bij de liefhebbers en daardoor ook den hoogsten prijs bedingt.

Na de Mokka-koffij volgt de Java koffij. Zij is eene rijke bron van inkomsten voor ons land. Ja, Java is eene heerlijke bezitting, zonder welke het moederland onder den schuldenlast bezwijken zou, en daarom zagen wij zoo gaarne de kennis van dat schoone eiland onder de Nederlandsche bevolking toenemen. Een voorbeeld zij ter bevestiging hier bijgebragt: in de eerste dagen van September van dit loopende jaar 1856, werden er te Amsterdam, Rotterdam, Dordrecht en Middelburg te zamen ruim 600,000 balen koffij, afkomstig van onze Oost-Indische koloniën ten publieken verkoop aangeboden; in weinige uren werd die verbazende hoeveelheid verkocht en bragt ruim vierentwintig millioen gulden in 's lands schatkist, terwijl zeer zeker de helft daarvan als winst is aan te merken. De Gouverneur Generaal van Neêrlandsch-Indië, Zwaardekroon, die, na eenige mislukte proeven, in het jaar 1723 het eerste koffijplantje op Java in den grond liet steken, dat de geboorte aan de uitgebreide teelt heeft gegeven, zal dan ook niet gedacht hebben dat deze zijne eerste proef, ééne eeuw later, aan zijn vaderland millioenen schats zoude doen verdienen.

In onze Oost-Indische bezittingen wordt de koffij verbouwd op Java, Sumatra en Menado; de opbrengst van Menado en omliggende eilanden is gering; die van Sumatra is in de laatste jaren zeer toegenomen, en het is opmerkelijk dat de kwaliteit van de Sumatra- of, zoo als men meer algemeen zegt, van de Padang-koffij, in den laatsten tijd zeer is verbeterd, dank zij de bemoeijingen van den Gouverneur van Sumatra's Westkust, Generaal Michiels, die in 1837 regelmatige tuinen liet aanleggen, belooningen uitloofde voor die Inlanders, die zich op de teelt wilden toeleggen, waarvan het gevolg was dat de plant zich veredelde en men niet alleen even goede koffij als op Java verkreeg, maar zelfs betere soort.

Sedert eenigen tijd is dan ook het eiland Sumatra, dat vroeger een lastpost was voor het Indisch Gouvernement, langzamerhand begonnen eerst zijne kosten te kunnen bestrijden en nu in eene voordeelige bezitting herschapen.

De teelt van de koffij, hoewel niet zoo sterk als die van de suiker, is zeer toegenomen op Java: zoo werden in 1829 van daar uitgevoerd 281,662 picols, in 1836 nabij de 500,000 picols, en in 1855 ongeveer een millioen picols.

Tweeledig is de wijze, waarop de teelt geschiedt. Eén klein gedeelte, voornamelijk in de zoogenaamde Vorstenlanden, midden in het eiland, en in de residentiën Buitenzorg en Bantam, wordt door partikulieren geteeld, hetzij door betaling van werkloon aan de Inlanders, hetzij door zoogenaamde heerendiensten, welke daarin bestaan, dat de opgezetenen van een landgoed verpligt zijn elke vijf dagen, één dag of ook wel één halven dag voor niet voor den landheer te werken. De grootste opbrengst is echter Gouvernements-koffij, waarvan alleen in de residentie Preanger-Regentschappen, jaarlijks circa 180,000 picols worden verbouwd.

Er valt echter veel te zeggen over de wijze waarop die koffij verkregen wordt; zij is eene verpligte cultuur die ten koste van zweet en dwang verkregen wordt: men gaf den armen Javaan slechts *f* 12 koper of *f* 10 van onze munt voor de bergpicol van 225 oude ponden; een prijs naauwelijks toereikend om hem kleederen en voedsel te verschaffen en waarvan dan nog dikwijls veel door de knevelarijen van de inlandsche hoofden werd afgeknibbeld.

De koffij-plant schuwt de heete stranden, maar tiert in de vlakten tusschen de hooge bergen of langs de zacht glooijende ruggen van heuvelen en bergen; zij verlangt warmte gedurende den dag, maar 's nachts de verkwikkende bergkoelte; daarom is zij ziekelijk te Batavia, maar forsch en weelderig in de Preanger; zij is eene plant vol nukken en kuren, want hoewel warmte een hoofdvereischte is, kan zij den gloed der zon niet verdragen, en daarom moet tusschen elk plantje een boom worden geplant, die snel groeit, op Java de *dadap*-boom, die de jonge koffijplant voor de loodregte stralen der zon beveiligt: dat is vooral noodig als de plant nog jong is.

De koffij-plant begint na verloop van 4 à 5 jaren te dragen, als wanneer zij eene hoogte van 10 tot 12 voeten bereikt heeft; het blad is donkergroen en stevig, gelijkende veel op dat van de *camelia*; in het begin van het jaar vertoont zich de bloezem, welke verandert in bolletjes, eerst groen en zich langzamerhand kleurende tot donkerrood, ter grootte eener kleine kers, als wanneer er zich twee boontjes in elke bes, met de platte zijde tegen elkander, bevinden. In Junij of Julij begint de inzameling en worden de geplukte bessen op een zacht vuur gedroogd en, hetzij in een zak door schudding, hetzij door een molen, van den buitensten bast ontdaan. Een koffijboom levert gemiddeld jaarlijks een cattie, dat is $1\frac{1}{4}$ oude pond, op, en wordt 18 à 20 jaren oud. Aldus wordt de koffij naar de groote pakhuizen gebragt en van daar door menschen of paarden vervoerd naar de strandplaatsen, alwaar zij in zakken, van een picol elk, geladen wordt in de naar het moederland bestemde schepen.

AANBESTEDING.

Op Maandag den 27sten October, des middags te 12 uur, zal, door den commissaris des Konings in deze provincie, of, bij deszelfs afwezigheid, door een der leden van de gedeputeerde staten, in een der vertrekken van het provinciehuis alhier, in het bijzijn van den hoofd-ingenieur van den waterstaat in het 1ste district, onder nadere approbatie, in het openbaar, bij enkele inschrijving worden aanbesteed: *Het doen van eenige herstellingen aan de zeeweringen wederzijds Delfzijl;* waarvan het bestek op de gewone plaatsen ter lezing ligt en nadere informatiën kunnen worden aangevraagd bij den hoofd-ingenieur en bij den ingenieur van den waterstaat te Groningen.

KERKNIEUWS.

Dorkwerd, 12 Oct. De dag van heden was voor onzen leeraar, ds. S. A. de Jonge, hoogstbelangrijk. Z. w.eerw. mogt gedachtenis vieren van zijne volbragte 40jarige Evangeliedienst. De leden van den kerkeraad, de praetor van den ring benevens onderscheidene ringbroeders, die zich vooraf ten huize van den jubilaris hadden vereenigd, gingen met den feestvierenden leeraar naar het heiligdom; waarop de gemeente het 2de vers van Ps. 134 aanhief. Nu hield de leeraar zijne feestrede, sprekende met nog jeugdig vuur naar aanleiding van Ps. 71: vs. 17 en 18; terwijl broederlijke toespraken en heilwenschen ten slotte over den feestvierende ontboezemd, de plegtigheid der godsdienstoefening verhoogden.

Wester- en Heiligerlee, 12 October. Had onze geliefde leeraar, de weleerw. heer M. J Adriani, voor zichzelven vrijheid en roeping gevonden, om aan het beroep, door de gemeente van Slochteren op hem uitgebragt, gevolg te geven, heden namiddag trad hij op, om met de woorden van Paulus, Efez. 6: vs. 23 en 24, een hartelijk en zegenend afscheid van ons te nemen. Groot was de schare, die zoowel uit deze, als uit naburige gemeenten ter bijwoning dezer plegtigheid was zamengevloeid, zoodat het kerkgebouw dezelve op verre na niet kon bevatten. Gelijk men het den spreker aanzag, dat hij zich diep bewogen gevoelde, zoo werden zijne laatste ontboezemingen en toespraken, die van een' milden Evangelischen zin getuigenis gaven, met zigtbare belangstelling aangehoord door allen, inzonderheid door de gemeente, onder wie hij zes jaren lang met zegen werkzaam was, en wier achting en liefde hij ruimschoots genoot. De Algoede vergezelle hem daartoe ook in zijne nieuwe gemeente!

Na den afloop der godsdienstoefening werd hij van zijne betrekking op de classe en gemeente, door zijnen vader, den heer chir. dr. P. Adriani van O. Pekela, als gecommitteerde van het class. bestuur van Winschoten, en in tegenwoordigheid van den consulent, den heer R. Kijlstra, pred. te Meeden, eervol ontslagen.

Moge eerlang aan onze gemeente, die ter vervulling der vacature reeds werkzaam is, een opvolger worden geschonken, die haar verder opbouwt in den geest der eensgezindheid, des geloofs en der liefde!

Eenum, 12 Oct. De tweede benoeming van eenen predikant alhier, door collatoren uitgebragt op den kandidaat W. G. Smidt Rinsma, is ook nu wederom door den kerkeraad kerkelijk gemaakt. Men hoopt dat de beroeping, die bereids aangenomen is, de vereischte goedkeuringen mag verwerven, opdat wij alzoo onze vacature spoedig mogen vervuld zien.

— Bij de Herv. gemeente te Losdorp is beroepen ds. H. S. J. Hugenholtz, pred. te Emmen; — te Opheusden en te Bergschenhoek ds. J. J. Knap te Putten; — te Oldenbroek ds. J. H. Guldenarm te Engwierum; — te Poortvliet ten tweedenmale ds. C. D. L. Bähler te Wemeldinge; — te Arnemuiden ds. B. L. Müller te Hierden; — te Culemborg (zijnde eene koninklijke collatie) ds. W. H. Mirandolle te Zijpe.

— Ds. J. Stemberg te Renswoude heeft voor het beroep naar Oegstgeest bedankt; — ds. A. Dekkers te Chaam voor dat naar Amerongen; — ds. J. v. d. Werff te Kesteren voor dat naar Elspeet.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

MADRID, 13 October.

Het ministerie *O'Donnell* is afgetreden en heeft weder plaats gemaakt voor een nieuw kabinet met *Narvaez* aan het hoofd. Deze verandering is door de bevolking der hoofdstad goed opgenomen.

WEENEN, 14 October.

Alhier loopen de geruchten, dat de Fransche gezant, de heer *Brenier*, op het punt staat Napels te verlaten.

LONDEN, 14 October.

Heden is de aanzienlijke hoeveelheid van vierhonderd duizend pond goud uit Australië aangekomen.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 14 *October*.

Nederland Werk. Schuld	à $2\frac{1}{2}$ pCt.	$62\frac{3}{8}$.
Dito Dito	» 3	» $74\frac{1}{4}$.
Dito Dito	» 4	» $93\frac{1}{4}$.
Oostenrijk Metalliek	» 5	» $73\frac{1}{4}$.
Dito 1851 en 1852	» $2\frac{1}{2}$	» 38.
Dito Nieuwe Litt. B	» 5	» $82\frac{7}{8}$.
Dito Nation. Metall	» 5	» $74\frac{3}{4}$.
Spanje Onbep. St.	» $1\frac{1}{4}$	» $23\frac{13}{16}$.
Dito Binnenl.	» 3	» $37\frac{15}{16}$.
Portugal	» 3	» $43\frac{3}{4}$.
Rusland Obl. *Hope* 1798 en 1816	» 5	» $102\frac{1}{8}$.
Dito Dito 1828 en 1829	» 5	» $101\frac{3}{4}$.
Dito bij *Hope*	» 4	» —
Dito bij *Stieglitz*	» 4	» $83\frac{3}{4}$.
N. Leening van 1855 bij *Stieglitz*, 5de serie	» 5	» $92\frac{7}{8}$.
Dito 6de serie	» 5	» $94\frac{9}{16}$.
Wisselkoers op Londen	zigt.	onveranderd.
Dito	6/m.	

LONDEN, 14 *October*. Consols $92\frac{1}{4}$.

PARIJS, 14 *October*. Fransche 3 pCt. 66.50.

WEENEN, 14 *October*. Metalliek 5 pCt. *f* $82\frac{1}{8}$. Nat. Leening *f* $83\frac{1}{8}$. Wissel op Londen *f* 10.17. Zilver *f* 7.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 10 Oct., *Zeegers* Catharina, Petersb.; *Basberg* Beurs v. Amst., Riga; — 11 *Stuitje* Cath. Luitg., *Schotema* Castor en Pollux en *Koning* Joh. Marchina, Petersb.; *Schuur* Joh. Ettina, Koningsb.; *Schaap* Geerd. Geertruida, Dantzig; *Albers* Hosianna, Bremen.

TEXEL 9 Oct., *Zeijlinga* Agatha, Petersb.; — 10 *de Jong* Twee Gezusters, Londen; *Ploeg* Vertrouwen, Newc.; *Valk* Alida, Freder.; *Donema* Renske Hooites, Petersb.; — 11 *Hofker* Bacchus, Surin.; *Abrahams Jr.* Azia, Batavia; *de Boer* Twee Gebroeders, Newc.; *Duif* Cath. Visser, Noorw.

VLIE 9 Oct., *Visser* Vriendschap, Riga; — 10 *Fokkes* Gebroeders Fokkes en *v. d. Laan* Jantina Reinderd., Petersb.; *de Jong* Houthandel en *Plukker* Hendrik, Noorw.

HELVOET 10 Oct., *Rijkens* Jantina Annech., Triest, *Douwes* Aquarius, Petersb.; — 11 *Boon* Arentina Roelfina, Riga.

BRIELLE 11 Oct., *Visser* Trijntje, Koningsb.

BROUWERSHAVEN 10 Oct., *Meppelder* Thetis, Archangel.

VLISSINGEN 9 Oct., *van Eijk* Adriana Francisca, Sunderl.; *Visker* Johannes Herman., Petersb.; *de Boer* Eendragt, Riga; *Gort* Wubbina Venema, Dantzig; *Meijer* Wobbina Cath., Bergen.

IBRAILA 10 Sept., *Dekker* Henriëtte Louisa, Konst.

CORFU 21 Sept., *Schrikkema* Anna Elisab., Cefalonia.

MARSEILLE 7 Oct., *de Jonge* Ayolt en Thomas, Galatz.

LONDEN 9 Oct., *Hoffman* Fop Smit, Rott.; *Engelsman* Dina March., *Goedkoop* Noordstar en *v. d. Leij* Albert van Panhuis, Petersburg.

Bij DUNGENESS 7 Oct., kapit. *Sloos* Ned. transp. schip Merwede, v. Helvoet n. Bat.; *Verschuur* Maria Anna, v. Rott. n. Rangoon.

Bij St. ALBANS HOOFD 8 Oct., *Pot* Cath. Elisab., v. Newc. n. Lissabon.

CARDIFF 7 Oct., *de Boer* Verwisseling, Queenstown.

Bij GOUDSTAART 6 Oct., *Hoveling* Triest, v. Taganr. n. Shoreh.

CARDIFF 7 Oct., *de Boer* Verwisseling, Queenstown.

LYNN 9 Oct., *Garrels* Henrica Christina, Riga.

NORTH SHIELDS 8 Oct., *Kruimel* Oud-Alblas, Amsterd.; *Rasker* Harmina Gesina, Delfshav.; *Dalllinga* Alida en *Waterborg* Fokkina, Gron.; *Sprik* Grietina Hillech., Londen; *de Jonge* Dieweid., Arbroath.

HAMBURG 10 Oct., *Prins* Jonge Barend, Termunterzijl; — 11 *van Dijk* Eva Hendrika, Bremen; *Stuitje* Jehemina, Bremerhaven.

BREMERHAVEN 8 Oct., *Kieft* Jant. Jikkina, Antw.; — 9 *de Haan* Alida, Weener.

KIEL 9 Oct., *Dijkstra* Geertina Harm., Amst., vertr. n. Lubeck.

KOPPENHAGE 8 Oct., *Hazewinkel* Sjouke Alida, Burnt Eiland; *Dockes* Alida Giezen, Charleston.

TRAVEMUNDE 11 Oct., *Riebeling* Cath. Margar., Rostock.

SWINEMUNDE 7 Oct., *Klein* Pieterd. March., Amst.; *Brons* Juffer Ellegonda en *Zeven* Elisabeth, Bergen.

DANTZIG 6 Oct., *Kranenborg* Johanna, Grangem.; — 7 *Bekkering* Christina, Antw.; *Mooi* Trouw, Rouaan; *Drewes* Afina Hillechiena en *Lever* Alberdina, Koppenh.

MEMEL 6 Oct., *de Groot* Geertruida, Harlingen; *de Grooth* Georg, Aarhuus.

STOCKHOLM 3 Oct., *Kolk* Emanuel, *de Groot* Johanna Maria, *Kolkman* Geertr. Margr., 4 *Mulder* Feika Jantina, 6 *Mellema* Herm. Hesselaar, *Groenewold* Fenneh. Hendrika en *Hilbrandt* Wendelina Petersburg.

Vertrokken.

TEXEL 10 Oct., *Huidekoper* Nederland, Bat.; *de Boer* Henriëtte Geertr., Alexandria; *Brouwer* Harmina Nepperus en *Zuiderduin* Clara Wilhelm., Venetie; *Klunder* Gruno, Triest; *Ritzes* Geertruida Anna, Messina; *v. d. Woude* Vr. Dieuwke, Londen; — 11 *Braunstahl* Herm. Izaak, Suriname.

VLIE 9 Oct., *de Vries* Zwaant. Magrietha, Koppenh.; — 10 *Sprik* Egbertus, Pernau; *de Boer* Johannes, Noorw.

HELVOET 10 Oct., *v. Beest Holle* J. C. Schotel, Rangoon, *Meijboom* van Oldenbarneveldt, Valparaiso; — 11 *van Rossen* Tollens, Bengalen; *Bagges* de Maas, Bilbao; *de Boer* Niessina Beerta, Rouaan; *Lammerts* Jhr. Mr. v. d. Wall v. Puttenbroek, Cardiff.

BILBAO 4 Oct., *Jonker* Sallandt, Antw.

HAMBURG 10 Oct., *Swart* Sancta Maria, Koningsb.; — 11 *Lukkien* Margar. Wilhelmina, Termunterzijl.

CUXHAVEN 11 Oct., *de Jong* Gouv. baron v. Zuilen v. Neijeveldt, Noorwegen.

BREMERHAVEN 9 Oct., *de Vries* Vijf Gezusters, Amst.; *Broekema* Afiena, Dantzig; *Joosten* Vr. Hillechiena, Aarhuus; — 10 *Krook* Twee Gebroeders en *Suk* Welvaart, Gron.; *Bakker* Jantje en *Biese* Sophia, Sappemeer.

AARHUUS 4 Oct., *Meeter* Filippus Cornelius, Memel.

WARNEMUNDE 9 Oct., *de Jonge* Elisab., Stolpem.; *Bakker* Cath. de Groot, Oostzee.

PILLAU 8 Oct., *Panjes* Gesina, Schiedam; *Heddes* de Vlijt, Holl.; *Scholtens* Alida Ikina, Frankrijk; *Romkes* Joh. Carolina, Hull; — 9 *Steffens* Johannes, Schiedam.

BOLDERAA 5 Oct., *Korter* Margaretha, *Dokman* Gesina Wilhelm. en *Eggers* Bellona, Elseneur.

KROONSTAD 1 Oct., *Nieveen* Jacoba Catharina, *Boerhave* Albert Schuringa, Amst.; *de Boer Sap* Zwaant. Thelina, de Maas; *Heikema* Wiea Gesina, Delfzijl; *Hazewinkel* Grietje Mollema, Antw.; *de Boer* Eendragt, *Vos* Jantina en *Stuit* Geerdina, Elseneur.

HOLTENAU 7 Oct., *Pekelder* Heidewika Regina en *Bekkering* Beerendina Hugues, Amst.; — 8 *Schuur* Zwaant., Antw.; *Kuiper* Annech. Elsina en 9 *Lever* Hendrika, Bremen; *Planter* Jantina, Gron.
RENDSBURG 6 Oct., *v. d. Veen* Goede Hoop, Hamb.; — 7 *Biese* Vriendschap, Holniss; *Drewes* Twee Gezusters, Gron.; *Kwint* Jantina, Dantzig; 8 *Feddes* Trientje; *Stuitje* Christ. Johanna, *Pekelder* Vrouw Grietje, *Grilk* Anna Cathar. en *Bos* Elizabeth, Amst.; — 9 *Stoeldraijer* Adriana, Stettin.

In lading.

CHARLESTON 23 Sept., *Bonjer* Johanna Brons, Amst.
LIVERPOOL 9 Oct., *Schut* Eppo Hendrik, Rott.
STOCKHOLM 3 Oct., *Mulder* Grietje de Groot, de Oostzee.

Zeilklaar.

LIVERPOOL 9 Oct., *Potjewijd* Albertina, Dordrecht.
STOCKHOLM 3 Oct., *Meester* Hensina, Engeland; *Breeland* Gesina Hendrika, Petersb.

GRONINGEN, 14 Oct. Vertrokken de nieuwgebouwde schoonergaljoot Sirene, kapit. *F. R. Schippers*, van Veendam, met ballast op avontuur.

ZOUTKAMP, 13 Oct. Binnengekomen 11 Oct., *Drewes* 2 Gezusters, Memel; — 13 *Hasewinkel* de Jonge Gerrit, Riga.
Vertrokken *Huges* Johan Gerard, Osterrisoer.

HARLINGEN, 11 Oct. Binnengekomen 8 Oct., *Schaap* Jan Jacob, *Pot* Cath. Elisabeth, *Mulder* Drie Gezusters, *Burghart* Noordstar, 10 *Zwaal* Gijsbert Jan en *Kok* Newa, Noorwegen.

DARTMOUTH, 8 October. Het schip Zeemeeuw, kapt. *J. G. Sikkema*, van Berdianski naar Vlissingen, alhier met schade binnengebragt, moet lossen om te repareren.

STAVANGER, 5 October. Het schip Regina, kapt. *E. W. van Duinen*, van Amsterdam naar Bergen, is met verlies van voor-marssteng en met schade aan zeilen en tuigagie te Skudenaess binnengeloopen doch heeft de reis voortgezet.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

7 Oct. *Vlas*, Marianne, v. Rott. n. Dantzig, m. stukg.
van Vliet, Courier, v. Petersb. n. Londen, m. haver.
Ontjes, Johanna Emilie, v. Riga n. Duink., m. haver.
de Boer, Hendr. Annech., v. Antw. n. Koningsb., m. pannen.
Schenk, Aidina Anna Sus., v. Riga n. Holl., m. rogge.
Schuring, Anneg., v. Petersb. n. de Noordzee, m. rogge.
Kamminga, 3 Gebrs. Sikkens, v. Koningsb. n. 't Nieuwe diep.
Kramer, Philothea, v. Petersb. n. Macduff, m. beenderen.
Stenger, Gesina Marg., v. Petersb. n. Newc., m. lijnz.
Vorenkamp, Corn. Alida, v. Petersb. n. Macduff, m. beend.
Reinders, Jacoba Gesina, v. Nerva n. Duinkerk., m. vlas.
Loman, Roelfina Gerard., v. Nerva n. Amst., m. balken.
Fijn, Hillechiena, v. Petersb. n. Rott., m. talk.
Plukker, Hendrika, v. Petersb. n. Amsterd., m. rogge.
Hasewinkel, Juffer Grielje, v. Petersb. n. Antw., m. lijnzaad.
Coerkamp, Gebrs. Coerkamp, v. Petersb. n. de Noordzee.
8 — *Sap*, Emma Maria, v. Petersb. n. de Noordzee, m. tarwe.
Jonker, Themis, v. Petersb. n. Holl., m. rogge.
Doekes, Alida Giezen, v. Charleston n. Koppenh., m. steenk.
Lever, Cath. Elisab., v. Petersb. n. de Noordzee, m. rogge.
Donema, Geertr. Joh., v. Petersb. n. de Noordzee, m. rogge.
Vos, Anna Luitzia, v. Windau n. Engeland, m. hout.
Holtscher, Elisab. Jacobina, v. Petersb. n. Amst., m. talk.
Brugts, Broederschap, v. Petersb. n. Holland, m. rogge.
Wessels, Elisab. Machtelina, v. Riga n. de Maas, m. rogge.
Regtdoorzee, Dina Elis., v. Petersb. n. Amst., m. rogge.
Boswijk, Afien Smit, v. Burnt Island n. Dantz., m. steenk.
v. d. Woude, Annegiena, v. Petersb. n. Londen, m. haver.
Bossinga, Ceres, v. Petersburg n. Holland m. rogge.
Borgman, Corn. Dasse Viëtor, v. Riga n. Londen, m. hout.
Klasen, Elisabeth, v. Petersb. n. de Noordzee, m. rogge.
Veendorp, Cath. Isabella. m. Petersb. n. Antw., m. lijns.
Evers, Fortuna, v. Antw. n. Koppenh., m. stukg.
9 — *Kramer*, Sophia, v. Petersb. n. de Noordzee, m. rogge.
Kempen, Catharina, v. Liverpool n. Libau, m. zout.
Staal, Vr. Clara, v. Newc. n. Koppenh., m. steenk.
Oostema, Hunsingo, v. Newc. n. Koningsb., m. steenk.
Oorburg, Hendrika Ellida, v. Dantzig n. Amst., m. tarwe.
10 — *Degenhard*, Wicherdina, v. Antw. n. Koningsb., m. stukg.
Henssema, Ida Berendina, v. Petersb. n. Holl., m. rogge.
Poort, Catharina, v. Leith n. Koppenh., m. steenk.

De wind den 7 Oct. O.N.O., O., O.Z.O.; den 8sten Z.O., O.Z.O., Z.O.; den 9den N.O.; den 10den O.N.O.

LAATSTE BERIGTEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 13 Oct., *Ouman* Anna Digna, Bat.; *Kuipers* Alida Schuringa en *Zeijlinga* Agatha, Petersb.
TEXEL 12 Oct., *v. d. Meij* Henricus Gerardus, Akyab; *Wijbes* Vriendschap, Gothenburg.
HELVOET 12 Oct., *Vernes* Merwestroom, Bergen.
VLISSINGEN 11 Oct., *Kruithoff* Albertina Pieterdina, Koningsb.; *de Jonge* Margar. Meijering, Flensb.; *Voogd* Weldaad, avontuur.
Bij PORTLAND 10 Oct., *de Boer* Koophandel, v. Bat. n. Amst.
Bij PLYMOUTH 9 Oct., *de Groot* Maria Reifina, v. Amst. n. Porto.
SIMONSBAAI 2 Aug., *Carst* Tweelingzusters en 4 *Smit* Kemanglen, v. Bat. n. Amst.; de laatste lek.
BUENOS AYRES vóór 2 Sept., *van Veen* Henriëtte Elisab. Suz., Newyork.
RIO JANEIRO 19 Aug., *Lundegren* Machtilda Cornelia, Hamburg; — 24 *Vogel* Alida Henriette, Triest, — 2 Sept. *Nijman* Komeet, Livorno.

Vertrokken.

AMSTERDAM 13 Oct., *Gnodde* Antilope, Havana.
ZIERIKZEE 11 Oct., *v. Reede* Schelde, Buenos-Ayres.
RAMSGATE 10 Oct., *Hulshoff* Eudonia, v. Hartlep. n. Amhorst.
CARDIFF 9 Oct., *Kuiper* Anna Agusta, Lissab.; *de Wilde* Generaal Michiels, Singapore; *Zuidema* Eensgezindheid, Rott.
St. DAVIDS 10 Oct., *Vos* Cornelia, Amst.
RIO JANEIRO 14 Aug., *de Jong* Koningin der Nederl., Cowes; — 15 *Klein* Graaf v. Limb. Stirum, Kanaal; — 20 *de Vries* Bellona, Antwerpen.
KROONSTAD 4 Oct., *Doewes* Harmonie, *Nagel* Triton, *Panjer* Heilina, *de Jonge* Castor, *Klasen* Magrieta, *Bijl* Juliana en *Duintjer* Aukjen Gepkelina, Elseneur.

Zeilklaar.

NEWCASTLE 10 Oct., *Bracht* Juffer Esse Menssinga, Livorno; *Olberding* Welmoet, Lissab.; *Munneke* March. Gesina, Koppenh.; *de Vries* Saramacca, *Buining* Magdalena, *de Boer* Twee Gebr. en *Visser* Maria en Paulina, Amst.
RIO JANEIRO 2 Sept., *Rieperg* Oud Nederl., Cowes, na gerepareerd te hebben; *v. Loon* Jacobus, Bat.

THISTED, 8 Oct. De tjalk Vrede, kapit. *Lukje*, uit Sappemeer, v. Newc. n. Sleeswijk met steenkolen, is in den nacht van den 7den dezer op Hirdbergstrand aan den grond geraakt en wrak geworden. De ekwipage is gered, de lading zal weg zijn, doch de inventaris is geborgen.

HANDELSBERIGTEN.

Prijs van het Grof Roggenbrood.
GRONINGEN, 13 *October* 1856.
4 Nederl. ℔ 44 cent.

GRAANMARKTEN.

GRONINGEN, 14 *October*.

TARWE.	GERST.	Zw. Voer 40 ℔ *f* 4,10
Oude 70 ℔ *f*	N.Winter 52 ℔ *f* 6,10	- - 42 - - 4,30
N.Oml.1856 66 - 11,00	- 54 - - 6,60	- - 44 - -
- - 70 - - 11,75	- 56 - - 7,00	BOONEN.
- - 72 - -	Zomer 54 - - 6,20	Paardeb. *f* 6, *f* 6,25, *f* 6,50, (*f* 7,50
- Old. 66 - - 9,75	- 56 - - 6,60	
- - 68 - - 10,60	Knobbe 60 - - 7,40	Gr. Erwt. *f*
- - 70 - - 11,35	- 62 - - 7,80	Graauwe dito *f*
- - - -	HAVER.	ZADEN, ENZ.
ROGGE.	N. Dikke 36 ℔ *f*	Old. Koolz. *f* 10, *f* 12, *f* 14 (*f* 15
N. Inl. 62 ℔ *f* 7,30	- 38 - -	
- 64 - - 7,90	- 40 - - 4,05	Oml. dito *f* 10, *f* 13, *f* 15
- 66 - - 8,50	- 42 - - 4,25	(*f* 15,75
Oude 68 - - 8,50	- 44 - - 4,45	Zomerzaad *f* 9, *f* 10,50,
BOEKWEIT.	- 46 - - 4,65	*f* 11,75
N.Gr.Zd. 60 ℔ *f* 6,55	- 48 - - 4,85	G. Mosterdz. *f* 8, *f* 12,25
- - 62 - - 7,05	- 50 - - 5,05	Lijnzaad *f*
- - 64 - - 7,55	N.W. Voer 36 - - 3,60	Dederzaad *f* 8,75; *f* 9,25,
- Zw. - 60 - - 6,45	- - 38 - - 3,80	(50
- - 62 - - 6,95	- - 40 - - 4,00	Gr. Gort *f* 10,75, *f* 11
64 - - 7,45	N. Zw. - 36 - - 3,70	Parel dito *f* 14,60 a *f* 19
- 66 - -	- - 38 - - 3,90	Raapolie per vat *f* 48,50

Tarwe slap en tot verlaagde prijzen traag afgaande. — Rogge en Boekweit iets lager afgegeven. — Gerst weinig aan en hooger verkocht. — Dikke Haver prijshoudende, Blanke Veer 10 en Zwarte 15 cts. hooger verkocht. — Harde Boonen prijshoudend, afwijkende slap. — In Zaden weinig omgegaan. — Gort prijshoudende.

AMSTERDAM, 11 *Oct.* Hennep: Sedert ons vorig berigt heeft men eene partij Petersb. halfrein tot geheimen prijs afgedaan. Voorts zijn bij gerijf de volgende prijzen besteed: fijne Riga Poolsche Rein *f* 64; dito pas *f* 62; gewone Riga Poolsche Rein *f* 65, dito heede *f* 41 en Manilla *f* 75 à *f* 80.

AMSTERDAM, 13 *Oct.* Tarwe alleen bij kleinigheden aan cons. 128 ℔ h. Pools. *f* 490; 127 ℔ dito *f* 470, *f* 475, *f* 480; 126 ℔ Lubecker *f* 445; 129 ℔ Ibraila *f* 365; 130, 133 ℔ Kubanka *f* 368, *f* 380. — Gedroogde Rogge bij partijen lager afgegeven, ongedr. in een doen: 116, 118, 119, 120 ℔ Arch. *f* 240, *f* 246, *f* 249, *f* 252; 115, 118 ℔ Petersb. *f* 234, *f* 237; 120 ℔ Amerik. *f* 270, *f* 280; 120, 122 ℔ Holst. *f* 232, *f* 238; 143, 144 ℔ n. Inlandsch *f* 267, *f* 270. — Gerst prijsh.: 99, 100 ℔ Fries. Winter *f* 215, *f* 218. — Haver weinig aangevoerd en tot vorige prijzen wel te plaatsen. — Boekweit prijshoudend met weinig omgang: 120 ℔ Holsteins. *f* 280; 119 ℔ Amersfoorter *f* 295.

Koolzaad onveranderd: Nordstrandsch 79 p. vl.; Deensch 78 p. vl.; op 9 vat in Oct. 85½ p. vl.; Nov. 86 p. vl.; April 83 p. vl. — Lijnzaad in een doen: 108 ℔ Petersb. *f* 335. — Raapolie dadelijk en op levering iets williger: op 6/w. *f* 52; vlieg. *f* 50,60; Nov. *f* 49,75 a *f* 49,50; Dec. *f* 49,50 a *f* 49,25. — Lijnolie dadelijk en op levering iets hooger betaald: op 6/w. *f* 42,75; vlieg. *f* 41,50; Nov. *f* 40,50 a *f* 40,75 a *f* 40,50; Dec. *f* 39. — Hennepolie op 6/w. *f* 46,25; vlieg. *f* 45. — Raapkoeken *f* 96 a *f* 100. — Lijnkoeken *f* 9,50 a *f* 14.

ROTTERDAM, 11 *Oct.* Rogge: 145 ℔ Archang. *f* 255; 146 ℔ dito *f* 255 bij partij. Boekweit op 142 ℔ N. Holst. *f* 270.

Van den 13*den*. Tarwe: Zeeuwsche met kleinen toevoer en weinig vraag 25 ct. lager. Roode prijsh. — Rogge: Zeeuws. tot 10 ct. lager traag van de hand gegaan. Vreemde bij vorigen marktdag *f* 5 a *f* 10 lager. — Boekweit bij meerder aanvoer slap en tot *f* 5 a *f* 10 lager niet geheel opgeruimd. — Gerst goed prijsh. en begeerd. — Haver tot 10 ct. hooger gemakkelijk te verkoopen. — Paardeboonen weinig ter markt en tot 20 ct. hooger met goeden kooplust. Bruine- en witte dito bij meerder aanvoer, merkelijk lager verkocht. — Erwten 25 a 50 ct. lager langzaam te plaatsen. — Koolzaad ruim prijsh.

SCHIEDAM, 11 *October*. Moutwijn *f* 24; Jenever *f* 29,50; Amst. Proef *f* 30,75.

LONDEN, 10 *Oct.* Er waren heden zeer weinig koopers ter graanmarkt en de omzet had niet veel te beduiden, ofschoon de prijzen van Tarwe geene verandering hebben ondergaan. Gerst was iets duurder. Boonen en Erwten onveranderd. Haver ging tot de notering van l.l. Maandag slepende van de hand.

Van den 13*den*. Granen bij weinig handel onveranderd.

BOTERMARKTEN.

GRONINGEN, 14 *October*. De prijs der Boter was heden als volgt: 1ste soort *f* 43,25; 2de soort *f* 40 à *f* 41.

LEEUWARDEN, 10 *October*. De prijs der Boter was heden *f* 47,50.

AMSTERDAM, 13 *Oct.* De prijs der Boter was heden als volgt: Vriesche *f* 51 a *f* 53; Kuinder *f* 50 a *f* 52; Kamper *f* 51 a *f* 54; Deventer *f* 47 a *f* 50; Zwolsche *f* 48 a *f* 51.

LONDEN, 11 *Oct.* De aanvoer van Boter bedroeg: van Harlingen 6405 v., Havre 122, Ostende 827, Antwerpen 102, Rott. 1776, Hamburg 193, Boulogne 10, Guernsey 100, Tonningen 464, Konstant. 37. Naar beste buitenl. Boter blijft vraag, naar inferieure zeer weinig. De noteringen zijn: beste Vriesche 114 sh., surplus 104 a 106 sh., 2de soort 90 a 94 sh., beste Hollands. 92 a 96 sh., Kamper en Zwolsche 106 a 112 sh., Bosscher 88 a 96 sh.; Groninger 94 a 98 sh., Emden en Leer 100 a 102 sh., Holst. en Kiels. 106 a 112 sh., Fransche 90 sh.

Van den 13*den*. Friesche Boter 112 sh., Groninger 90 sh.

VEEMARKTEN.

GRONINGEN, 14 *Oct.* Op de markt waren heden ongeveer een 60tal runderen aangebragt, doch de handel was over het algemeen flaauw; kalfkoeijen van *f* 120 tot *f* 190; melkkoeijen van *f* 100 tot *f* 125; vetten van 20 à 24 cts. de 5 ons; — schapen ruim ter markt, van *f* 11 tot *f* 15; — de aanvoer van varkens was niet extra groot, doch de handel willig, van *f* 8 tot *f* 26 à *f* 40.

LEEUWARDEN, 10 *Oct.* Aan de markt bevonden zich heden 700 à 800 beesten, waarvan 300 vette-, de overigen melk- en kalfkoeijen; de handel was flaauw. Er waren 50 vette kalveren aangevoerd, benevens 300 à 400 schapen, waarvoor almede de stemming flaauw was; varkens, waarvan er ca. 300 ter markt waren, houden goed prijs; er waren tevens eenige goede werkpaarden aangevoerd.

LONDEN, 10 *Oct.* De veemarkt was niet ruim voorzien en de kwal. der beesten niet best. Voor puike ossen werden de vorige prijzen van 4 sh. 6 p. a 4.8 per 8 pond bewilligd.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 13 *October*.

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 62¼, 62⅜, 62¼; Dito Dito 3 pCt. $74\frac{5}{16}$, 74⅜; Dito Dito 4 pCt. 93¼, 93¼, 93¼; O. I. Leening 4 pCt. 92¾; Amortisatie-Syndicaat 3½ pCt. 89¼. — SPANJE, Onb. Stukk. 1¼ pCt. 23¾, 23¾, 23¼; Dito 3 pCt. 41¾, 41⅞, $41\frac{13}{16}$; Dito Binnenl. a 6/m. 3 pCt. 37⅞, 38, $37\frac{15}{16}$; Coupons-Bewijzen $5\frac{1}{16}$, 5¼, $5\frac{1}{16}$. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 44, $44\frac{1}{16}$, 44. — RUSLAND, Oblig. *Hope en Co.* 1798 en 1816 5 pCt. 102⅜; Dito 1826 en 1829 5 pCt. 101⅞; Cert. bij Dito 1831 en 1833 5 pCt. 91¼. — POLEN, Cert. 4 pCt. 77¼, $77\frac{11}{16}$; Aand. m. Loting 500 fl. *f* 154.

OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 73¼, 73¾, 73⅝; Dito Nation. 5 pCt. $74\frac{13}{16}$, 75, $74\frac{15}{16}$; Dito Njeuwe 1847 2½ pCt. $38\frac{5}{16}$, $38\frac{5}{16}$, 38¼; Dito 1851 en 1852 2½ pCt. $38\frac{5}{16}$, $38\frac{5}{16}$, $38\frac{1}{4}$; Dito Nieuwe en Dito 1854 5 pCt. 82¾, 83, $82\frac{15}{16}$; Louis. bij *Hope* 5 pCt. 99; Mexik $20\frac{11}{16}$, ¾; Dito Onb. $20\frac{11}{16}$, ¾; Gren. $21\frac{1}{16}$, ¼, ⅛; Dito Onb. $21\frac{1}{16}$, ¼, ⅜; Venez. Onb. 32; Grieken 4¼; Dito Onb. 4¼; 5 pCt. Russen bij *Stieglitz* 5de Serie 93¼; Dito 6de Serie $94\frac{9}{16}$, ¾, ⅝.

Holl. fondsen waren heden iets minder vast, bij eenige affaire in Integralen. — In vreemde effecten was geene noemenswaardige verandering. In Oostenr. vertoonde de omzet eenige levendigheid.

Spaansche Cred. *f* 66, ½; Aand. Beijersche Spoorw. *f* 34½, ¾; 7 pCts. Illinois Central 86½.

Koers van het Geld: Beleen. 5; Prolong. 4½; Disc. 4¼ pCt.

Laatste prijzen te 5 uur: Integralen 62¼; Spaansche 1¼ pCt. 23¾; Binnenl. 3 pCt. $37\frac{15}{16}$; Metall. 5 pCt. 73⅝.

ADVERTENTIEN.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd:

E. R. DAMSTÉ,
Med. et Chir. Practicus,
met
E. H. KRIJTHE.

BEDUM, 12 October 1856.
Eenige kennisgeving.

*** Heden zijn getrouwd:

KLAAS EGGES VENHUIZEN,
Weduwnaar van KLAASSIEN BERENDS SIERTSEMA,
van *Groningen*,
met
WIPGE LUBBERTS ARKEMA,
van *Oosternieland*.

UITHUIZERMEEDEN, 13 October 1856.

*** Bevallen van een' ZOON JANTJE POSTMUS, Echtgenoot van

D. B. PIERS, J.z.

DOKZUM, 8 October 1856.

*** Bevallen van eene DOCHTER S. WATERBERG, geliefde Echtgenoot van

JOHs. WESSELS,
Borstelmaker in de Oosterstraat.

GRONINGEN, 10 October 1856.

*** Bevallen van een' ZOON F. FOCKENS, geliefde Echtgenoot van

J. BRUGGERS.

BLIJHAM, 10 October 1856.

*** Heden beviel van een' ZOON G. W. GAAIKEMA, geliefde Echtgenoot van

K. HELLINGA.

VEENHUIZEN, bij *Vlaalst*, 10 October 1856.

*** GRONINGEN, 11 October 1856. Heden beviel van een' ZOON G. BERGS, geliefde Echtgenoot van

J. VAN DRIELST.

Eenige kennisgeving.

*** Bevallen van een *ZOON* H. F. WOLTHERS—SMITH.

GARMERWOLDE, 12 October 1856.
Algemeene en bijzondere kennisgeving.

*** Heden ontvingen wij het voor ons zoo aller treurigst berigt, dat onze geliefde tweede Zoon, JOHANNES, oud 16 jaren, *Kok* aan boord van Kap. P. C. DREWES, op reis van *Koningsbergen* naar *Londen*, op den 3den dezer over boord is gestort en verdronken.

GRONINGEN, 11 October 1856.

J. P. ALBERTS, *Beurtschipper.*
M. SCHOLTENS.

*** GRONINGEN, 11 October 1856. Heden ontsliep zacht en kalm, na een langdurig geduldig doorgestaan lijden, in de hoop eens beteren levens, in den ouderdom van ruim 65 jaren, mijne dierbare Echtgenoot GEESZIEN JAKOBS VEDDER, met wie ik ruim 39 jaren het lief en leed des levens mogt deelen.

Allen die de Overledene van nabij gekend hebben, zullen eenigzins beseffen, wat ik in haar verlies.

H. DE WIT,
Oud-Beurtschipper.

Strekkende deze tot algemeene en bijzondere kennisgeving.

*** Gisteren overleed alhier, in den hoogen ouderdom van 84 jaren, Mejufvrouw M. DAMSTÉ, Weduwe J. MARISSEN, waarde Behuwdmoeder en Grootmoeder van:

Mr. J. POTTER VAN LOON.
Mr. E. VAN LOON.

GRONINGEN, 13 October 1856.
Eenige kennisgeving.

*** Mr. **W. A. OFFERHAUS**, Notaris te *Nieuwolda*, gedenkt, op VRIJDAG den 17den October 1856, des morgens te 10 uur, ten verzoeke van de Erven van W. J. EELSSEMA, ten Huize van den Kastelein B. CREMER, te *Nieuwolda*, publiek te verkoopen:

Den **EIGENDOM** van 2 B., 93 R., 40 E. LAND, gelegen te *Nieuwolda*, wordende bij F. VELDMAN onder vaste beklemming gebruikt, voor eene jaarlijksche vaste huur van *f* 30—00.

VOORLOOPIGE AANKONDIGING.
GROOTE HOUTVEILING,

op ZATURDAG den 8sten November 1856, ten Huize van den Logementhouder G. TER STEEG, te *Delfzijl*.

Mr. H. J. OFFERHAUS, *Notaris*.

*** Mr. **C. HARTMAN BUSMANN**, Notaris te *Sappemeer*, zal, op VRIJDAG den 17den October 1856, des avonds te 6 uur, in het GEMEENTEHUIS te *Sappemeer*, in Perceelen en in Massa, publiek te koop presenteren:

Eene **HEEREN BEHUIZING en SCHUUR**, met TUIN, BOOMGAARD en het daarachter gelegen BOUW- en WEILAND, samen groot 5 Bunders, 45 Roeden, 52 Ellen, staande en gelegen aan den publieken Rijweg te *Sappemeer*, met een aparten UITRID naar den publieken Weg; en 2 ZITPLAATSEN in de Hervormde Kerk te *Sappemeer*, in eigendom wordende bezeten door Mevrouw de Weduwe van den Heer ONNO OVING en Kinderen.

De omschrijving der Perceelen en de Voorwaarden van Verkoop liggen ter lezing ten Huize van Verkoop en ten Kantore van

Mr. C. HARTMAN BUSMANN.

*** Mr. **H. VAN BOLHUIS**, Notaris en Procureur te *Leens*, gedenkt, ten verzoeke van den Heer M. SICHTERMAN, op ZATURDAG den 18den October 1856, des voormiddags te 10 uur, (om de veelheid der Perceelen alsdan precies te beginnen), ten Huize van den Kastelein HARM EWOLDS BRUGMA, te *Obergum*, publiek te verkoopen:

I. Den EIGENDOM van 14 B., 05 R. Land, gelegen in de Gem. *Bedum*, bij B. C. STUIVINGA onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 85—00.

II. IDEM van 4 B., 85 R. en 10 E. LAND, gelegen onder *Obergum*, Gem. *Winsum*, bij J. BRUINS en wijlen zijne Ehevr. T. SMID onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 70—00.

III. IDEM van 2 B., 88 R. en 70 E. LAND, gelegen onder *Ranum*, Gem. *Winsum*, bij P. J. VAN DER MOLEN, onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 25—00.

IV. IDEM van 2 B., 03 R. en 20 E. LAND, gelegen te *Tienallinge*, Gem. *Baflo*, bij D. J. STOL en G. L. WIERSEMA, Ehel. onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 24—00.

V. IDEM van 2 B., 29 R. en 70 E. LAND, gelegen onder *Ranum*, Gem. *Winsum*, bij de Erven T. A. RIPPERDA, Wedw. S. M. SIJBOLTS, onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 22—00.

VI. IDEM van 1 B., 60 R. LAND, gelegen te *Obergum*, Gem. *Winsum*, bij H. BRUINS onder beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 20—00.

VII. IDEM van 3 B., 20 R. en 30 E. LAND, gelegen onder *Ranum*, Gem. *Winsum*, bij B. W. KUIZINGA onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 20—00.

VIII. IDEM van 2 B., 91 R. en 90 E. LAND, mede aldaar gelegen, bij D. J. BOERMA en T. H. WIERDEMAN, Ehel., onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 20—00.

IX. IDEM van 1 B., 88 R. en 60 E. LAND, gelegen ten Westen aan den Straatweg te *Adorp*, bij P. NANNENBERG en Vrouw onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 20—00.

X. IDEM van 1 B., 61 R. en 40 E. LAND, gelegen op de *Ranumermeeden*, Gem. *Winsum*, bij W. A. HOEKZEMA en J. P. MARTINI, Ehel., onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 18—00.

XI. IDEM van 1 B., 62 R. en 80 E. LAND, mede aldaar gelegen, bij dezelfde Meijerlieden onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 18—00.

XII. IDEM van 1 B., 52 R. en 20 E. LAND, mede aldaar gelegen, bij J. J. HOMAN en L. H. EBENS, Ehel., onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 18—00.

XIII. IDEM van 1 B., 62 R. en 60 Ell. LAND, mede aldaar gelegen, bij dezelfde Meijerlieden onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 18—00.

XIV. IDEM van 1 B., 90 R. en 90 Ell. LAND, mede aldaar gelegen, bij H. R. KOLHORN en G. J. DAMHOF, Ehel., onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 16—00.

XV. IDEM van 1 B., 75 R. en 40 Ell. LAND, mede aldaar gelegen, bij dezelfde Meijerlieden onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 14—00.

XVI. IDEM van 2 B., 95 R. LAND, gelegen onder *Ranum*, Gem. *Winsum*, bij J. H. HAZEKAMP onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 16—00.

XVII. IDEM van 2 B., 85 R. en 10 Ell. LAND, gelegen te *Obergum*, Gem. *Winsum*, bij H. R. KOLHORN en G. J. DAMHOF, Ehel., onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 15—00.

XVIII. IDEM van 1 B., 26 R. en 70 Ell. LAND, mede aldaar gelegen, bij J. TALENS en Vrouw onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 15—00.

XIX. IDEM van 1 B., 27 R. en 20 E. LAND, mede aldaar gelegen, bij H. KNOOP onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 15—00.

XX. IDEM van 1 B., 47 R. en 60 E. LAND, mede aldaar gelegen, bij A. J. ALDERTS onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 15—00.

XXI. IDEM van 91 R. en 60 E. LAND, mede aldaar gelegen, bij B. TALENS en Vrouw onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 12—00.

XXII. IDEM van ongeveer 1 B. LAND, gelegen te *Eenrum*, bij A. R. SPIETS en G. J. TAMMENS, Ehel., onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 10—50.

XXIII. IDEM van 1 B., 65 R. en 20 E. LAND, gelegen op de *Valge*, onder *Obergum*, bij S. W. DIJKENGA en J. J. PIER, Ehel., onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 10—00.

XXIV. IDEM van 1 B., 26 R. en 30 E. LAND, gelegen onder *Obergum*, Gem *Winsum*, bij H. TALENS en A. J. ACKES onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 10—00.

XXV. IDEM van 1 B., 35 R. en 80 E. LAND, mede aldaar gelegen, bij dezelfde Meijerlieden onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 9—00.

XXVI. IDEM van 1 B., 28 R. en 60 E. LAND, gelegen onder *Ranum*, Gem. *Winsum*, bij J. H. HAZEKAMP onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 9—00.

XXVII. IDEM van 97 R. LAND, mede aldaar gelegen, bij P. J. VAN DER MOLEN onder vaste beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 8—00.

XXVIII. IDEM van 90 R. LAND, gelegen onder *Obergum*, Gem. *Winsum*, bij H. TALENS en A. J. ACKES, Ehel., onder beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 6—00.

XXIX. IDEM van ongeveer 73 R. LAND, gelegen te *Ranum*, Gem. *Winsum*, bij G. K. BOERMA en T. K. TILLEMA, onder vaste, onherroepelijke beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 4—50.

XXX. IDEM van 1 B., 25 R. en 80 E. LAND, mede aldaar gelegen, bij H. R. KOLHORN en Vrouw in gebruik, 's jaars voor *f* 4—00.

XXXI. IDEM van eene BEHUISDE HEEMSTEDE, gelegen te *Spijk*, bij L. M. FLIKKEMA en G. F. DIJKSTRA onder beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 9—00.

XXXII. IDEM van eene BEHUISDE HEEMSTEDE met een Stukje LAND, te samen groot 41 R. en 20 E, gelegen te *Winsumermeeden*, Gem. *Winsum*, bij J. H. WARNKES en Vrouw onder beklemming in gebruik, 's jaars voor *f* 7—00.

XXXIII. IDEM van eene BEHUISDE HEEMSTEDE, gelegen in de Gem. *Bedum*, bij R. KETTEMA in gebruik, 's jaars voor *f* 5—00.

XXXIV. Eene DITO, gelegen te *Obergum*, Gem. *Winsum*, bij W. D. SWIETERS en Vrouw F. J. DE LANGE in gebruik, 's jaars voor *f* 4—00.

XXXV. Eene DITO, gelegen te *Bafto*, bij T. M. JANSEN, Wed. E. P. VENHUIZEN, in gebruik, 's jaars voor *f* 6—00.

XXXVI. Eene DITO, mede aldaar gelegen, bij P. A. KLONT in gebruik, 's jaars voor *f* 5—00.

XXXVII. Eene DITO, mede aldaar gelegen, bij W. J. DIJKHUIS en Vrouw H. J. VINK in gebruik, 's jaars voor *f* 2—25.

XXXVIII. Eene DITO, mede aldaar gelegen, bij J. J. VAN DIJK in gebruik, 's jaars voor *f* 2—25.

XXXIX. Eene DITO, mede aldaar gelegen, bij J. P. KUIPERS in gebruik, 's jaars voor *f* 2—00.

XL. Een DITO, mede aldaar gelegen, bij J. E. SUIKERBAKKER en S. VAN DEN BERG, Ehel., in gebruik, 's jaars voor *f* 2—00.

Nadere INFORMATIËN te bekomen aan 'T HUIS *DE BRAKE*, te *Obergum*, en ten KANTORE van den ondergeteekenden Notaris.

Mr. H. VAN BOLHUIS.

HOUTVEILING,

ONDER WERKELIJKE HOUTKOOPERS, op ZATURDAG den 18den October 1856, des voormiddags te 11 uur, ten Huize van de Weduwe W. K. BOS, te *Appingedam*, van eene groote partij **VUREN MAATS** en **OVERM. BALKEN** (waaronder eene partij nieuws aangevoerde Fredr'a.); voorts **JUFFERS, ELLENS, HOLDERS, EIKEN STOLPEN, enz.**; alsmede eene partij **DANTZ. GREENEN en VUREN BALKEN** en **GREENEN DEELEN**.

Mr. S. REINDERS, *Notaris*.

HOUTVEILING

ONDER WERKELIJKE HOUTKOOPERS,

te *Winschoter*, bij den Logementhouder W. D. KRUIZENGA, op ZATURDAG den 18den October 1856, van eene **groote partij** VUREN en GREENEN **BALKEN, ELLINGS, JUFFERS, HOLDERS** en **gezaagde HOUTWAREN**.

MAX. PH. WENNIGER, *Notaris*.

*** Mr. **B. HAITZEMA VIETOR**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, ten verzoeke van ALBERTUS J. VISSCHER, op WOENSDAG den 22sten October 1856, des avonds te 6 uur, ten Huize van den Logementhouder W. K. NIEBORG, te *Finsterwold*, in openlijke Veiling te verkoopen:

Eene **BEHUIZING**, waarin twee afzonderlijke WONINGEN en TUIN, staande en gelegen te *Finsterwold*, tot velerhande Affaires geschikt.

Nadere informatiën ten KANTORE van den Notaris

B. HAITZEMA VIETOR.

LOGEMENT DE OUDE SCHOUW.

De Notaris **J. S. BOKMA**, te *Akkrum*, zal, op WOENSDAG den 22sten October 1856, des namiddags te 3 uur, in na te noemen Logement, finaal verkoopen:

Het alom bekende en zeer gerenommeerde **LOGEMENT de Oude Schouw**, met ruim ERF en BOSCHJE c.a., zeer ter nering staande en liggende aan den Straatweg der eerste Klasse van *Leeuwarden* naar de Overijsselsche Grenzen, en aan het algemeene groote Scheepvaartwater *de Wetering*, waar de Stoomboot van *Groningen* naar de *Lemmer* aanlegt en passeert, onder het behoor van het Dorp *Akkrum*, ongeveer drie uren van *Leeuwarden*, *Sneek* en *Heerenveen*.

Dit zoo aangenaam gelegen Logement, hetwelk in den jare 1841 geheel is vernieuwd, en alom gerenommeerd is wegens de **Baarspartijen**, welke daar worden gehouden, levert in den Zomer en in den Winter hij goed ijs de aangenaamste uitspanningen op. — Het is voorzien van drie groote BENEDENKAMERS, WOONKAMER, KEUKEN, SCHUUR, DOORRID en ruime STALLING, en boven van eene groote ZAAL, lang 13 en breed 7.44 Ned. Ellen, welke in tweeën kan worden gescheiden, ruim BALCON, ACHTERKAMER, DESSERTKAMERTJE, en verdere COMMODITEITEN. — Thans in gebruik bij Mejufvrouw de Wedw. W. J. MEIJER, en den 12den Mei 1857 te aanvaarden. — Waarop slechts geboden is de geringe som van *f* 7,000—00.

De Verkoopsvoorwaarden liggen ter inzage ten KANTORE van genoemden Notaris.

VERKOOPING.

Mr. **H. P. WICHERS**, Notaris te *Leek*, gedenkt, ten verzoeke van de Erven wijlen JAKOB BARTELDS ZANTINGA en desselfs nagelaten Weduwe wijlen BARBER HANSEN GERBER, Landbouwersche op *Kroonsveld*, onder *Oldekerk*, op ZATURDAG den 8sten November 1856, des voormiddags te elf uur, ten Huize van den Kastelein J. G. BOEREMA, te *Enumatil*, publiek te verkoopen:

I. Eene **BOEREN BEHUIZING en SCHUUR**, met groote **HUT** en **STOOKHUT**, *Kroonsveld* genaamd, benevens TUIN, HOF en VASTE, ALTIJDDURENDE, ONOPZEGBARE EN IN ALLE LINIEN VERERVENDE BEKLEMMING van de daarbij behoorende LANDERIJEN, te samen groot 51 B., 92 R., 80 E., staande en gelegen te *Oldekerk*, doende jaarlijks op Midw. aan den Heer A. S. LEURINGH, te *Leek*, tot vaste huur de som van *f* 60—00.

De Kooper zal het regt hebben, om het aanwezige HOUT, tegen vast te stellen prijs, over te nemen.

II. Eene BOEREN BEHUIZING en SCHUUR, *OLDEKERK* genaamd, benevens de VASTE BEKLEMMING van 15 B., 65 R., 40 E. daarbij behoorende LANDERIJEN, staande en gelegen te *Oldekerk*, doende jaarl. op Midw. aan de Kerk der Hervormde Gemeente van *Niekerk*, *Oldekerk en Faan* tot vaste huur de som van *f* 18—00; kunnende de Meijer jaarlijks wegens grondpacht van eene daarop staande Behuizing beuren de som van *f* 3—00.

III. Eene BOEREN BEHUIZING en SCHUUR, benevens de VASTE EN EEUWIGDURENDE BEKLEMMING van 24 B., 37 R., 30 E. daarbij behoorende LANDERIJEN, staande en gelegen tegenover de *Poffert*, onder *Klein-Oostwold*, doende jaarl. op Midw. aan Mevrouw TJASSENS, te *Groningen*, tot vaste huur de som van *f* 80—00.

Au Tigre Royal.
MAGAZIJN VAN PELTERIJEN,
Guldenstraat, no. 3.

De ondergeteekende maakt door deze aan zijne geëerde Begunstigers bekend, dat hij zijn **MAGAZIJN van PELTERIJEN** weder **geopend** heeft en hierin ruim gesorteerd is van af de *ordinaire* tot *fijnste soorten*, alsmede in **HOEDEN, PETTEN** en **HEEREN ARTIKELEN** voor het **aanstaande Saizoen**.

REPARATIËN of DONS WASSCHEN wordt beleefdelijk verzocht thans in te zenden.

H. G. INDEN, J.zn.

*** De gezamenlijke ZEEPZIEDERS in *Groningen* en *Friesland* maken aan hunne geëerde begunstigers bekend, dat zij den **PRIJS** der **ZEEP** op **heden** weder *f* **2,00** per **Ton VERHOOGD** hebben.

GRONINGEN, 13 October 1856.

Eenige en algemeene kennisgeving.

Ondergeteekende zich gevestigd hebbende als **TIMMERMAN en METSELAAR** in de **Folkingestraat**, letter F 238, beveelt zich als zoodanig in de gunst zijner Stad- en Landgenooten aan. Bericht ook tevens, dat de LESSEN in de **BOUWKUNDE** aanstaanden MAANDAG een' aanvang nemen.

P. J. VOKKELMAN.

KUNSTKRONIJK.

ACHTTIENDE JAARGANG 1856.

ONDER REDACTIE VAN

T. VAN WESTRHEENE, W.zn.,

EN MET MEDEWERKING VAN

Mevr. A. L. G. BOSBOOM-TOUSSAINT

en de Heeren: S. J. VAN DEN BERGH, A. J. DE BULL, Dr. L. R. BEIJNEN, Ds. H. BROESE, E. M. CALISCH, Dr. J. I. DOEDES, D. DORBECK, P. A. DE GENESTET, Prof. B. TEN HAAR, J. P. HASEBROEK, Dr. J. P. HEIJE, W. J. HOFDIJK, A. ISINK, Dr. BENNINCK JANSSONIUS, J. J. L. TEN KATE, A. VAN LEE, Mr. J. VAN LENNEP, J. MARSHALL (te Saksen-Weimar-Eisenach), J. A. M. MENSINGA (te Frederikstad aan den Eider), C. M. MENSING, J. J. F. NOORDZIEK, Dr. J. J. VAN OOSTERZEE, Prof. C. W. OPZOOMER, RICHARD, J. H. SCHIMMEL, Dr. G. A. SCHNEITHER, J. A. ALBERDINGK THIJM, H. TOLLENS, C.z., D. VEEGENS, Dr. J. J. VIOTTA, Prof. J. VAN VLOTEN, C. G. WITHUIJS, W. J. VAN ZEGGELEN en anderen.

Zestien afleveringen van den achttienden jaargang zijn thans verzonden. De ondergeteekende durft met volkomen vertrouwen het oordeel van iederen kunstkenner van geheel het Nederlandsche publiek inroepen over de wijze, waarop de Redactie en Uitgever zich daarin van hunne taak hebben gekweten. In alles getrouw aan het aangekondigde Programma, hebben beiden getracht den inhoud der **KUNSTKRONIJK** te maken tot eene even aangename en belangrijke lectuur voor allen, die kunst en beschaving als tweelingzusters erkennen en liefhebben. De 16 Lithographiën, die tot heden zijn verschenen, getuigen van de naauwgezette zorg, die aan de uitvoering is besteed, en bezitten die wezenlijke kunstwaarde, welke een nieuw en verhoogd streven naar vooruitgang en volmaking daaraan hebben kunnen bijzetten.

De artikelen van Dr. L. R. BEIJNEN, over het Pantheon te Rome en het Graf van Rafaël; dat over de Kunstverzameling van den Heer H. DE KAT, te *Dordrecht*; het verslag van de Tentoonstelling te *Rotterdam*; de artikelen van den Redacteur over het Hotel *de Knuij* te *Parijs*; de bijdrage van ELISE over Kunst en Romantiek; de Gedichten van S. J. VAN DEN BERGH, RICHARD en D. DORBECK; de bezoeken in Ateliers; het Album der Kunstkronijk, met de omschrijving of toelichting der platen; de mededeelingen van wege de Maatschappij *Arti et Amicitiae*; het binnen- en buitenlandsch Kunstnieuws; dit alles maakt den rijken en veelzijdigen inhoud uit der verschenen afleveringen.

Onder de Platen nemen de Lithographiën naar de meesterstukken der oude Hollandsche School, uit de verzameling van den Hoog Edel-Geboren Heer Baron STEENGRACHT VAN OOSTERLAND eene eervolle plaats in; BROUWER, METZU, TERBURG, RUIJSDAAL, DE VOIS, DUJARDIN, W. VAN DE VELDE zijn reeds verschenen; de ondergeteekende vraagt met vertrouwen, of onze oude Meesters hier te land ooit verdienstelijker door de Lithographie zijn teruggegeven. Van de levende Meesters heeft de **KUNSTKRONIJK** of goede navolgingen, of eigenhandig geteekende Lithographiën gegeven naar ROCHUSSEN, H. TEN KATE, A. SCHELFHOUT, J. J. VAN DER MAADE, J. SPOEL, D. VAN FRANCKENBERG en SIMON VAN DEN BERGH. Het reeds verkregen succes geeft de zekerheid dat, zoo de Uitgever door een steeds vermeerderd debiet wordt in staat gesteld op den ingeslagen weg voort te gaan, welhaast de Lithographie in ons Vaderland met die uit den vreemde zal kunnen wedijveren.

Het is dan ook vooral op het nationaal gevoel van het Nederlandsche publiek, dat hij zich beroept om eene onderneming, welke in alle inrigtingen de nationaliteit op het gebied der kunst wil voorstaan, krachtdadig te zien ondersteund.

Voor de **Verloting** van den achttienden Jaargang zijn twee-en-dertig Prijzen aangekocht en te 's Gravenhage en te Leiden ten toon gesteld geweest. De verschillende dagbladen, te 's Gravenhage uitkomende, hebben van deze Tentoonstelling de meest vleijende getuigenissen afgelegd.

Veertien Schilderijen, waaronder de nieuwste en uitmuntendste voortbrengselen van onze eerste Meesters, LOUIS MEIJER, J. BOSBOOM, J. L. VERVEER, JAN WEISSENBRUCH, VAN DER MAATEN enz. enz., twee Teekeningen in Waterverf en voor het overige keurig opgemaakte Gravuren of Etswerken, maken met elkander eene verzameling uit, die eene waarde vertegenwoordigt van *f* 2400 en aan elken Inteekenaar der **KUNSTKRONIJK**, wien een prijs ten deel valt, de aanwinst belooft van een Kunstwerk, dat in zijnen aard voortreffelijk en der Nederlandsche Kunst waardig mag heeten.

De **Premieplaat**, voor alle Inteekenaars bestemd, zal bestaan in eene kapitale Lithographie, naar de geestige Schilderij van B. TE GEMPT, voorstellende: *Het Vredes Congres te Parijs in* 1856.

Na al het opgenoemde behoeft de ondergeteekende niets anders te doen dan aan elk, die prijs stelt op kunst, smaak en beschaving, dringend aan te bevelen en de tot hiertoe verschenen afleveringen der **KUNSTKRONIJK** ter hand te nemen, en met aandacht de lijst der ter Verloting bestemde Kunstwerken na te gaan. Eene algemeene belangstelling en toenemende deelneming, ziedaar wat hij verwacht en waardoor hij zich voor zijne onvermoeide pogingen tot ophelfing der **KUNSTKRONIJK** schadeloos gesteld zal achten.

De prijs der **KUNSTKRONIJK** met het Lot is **Tien Gulden**, waarbij men het Gratis-Lot in de Verloting ontvangt, hetwelk tevens kwitantie is van den abonnementsprijs.

LEIDEN, 1 October 1856.

A. W. SIJTHOFF,
Directeur der Hoofdgraveerschool.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

BIJBLAD No. 21.

Behoort bij de Groninger Courant van 15 October 1856, no. 124.

VERSLAG DER HANDELINGEN VAN DEN GEMEENTERAAD VAN GRONINGEN.

Gemeenteraad van Groningen.

Zitting van Maandag den 13den October.

Aanwezig: de heeren SLOT, TRIP, OUDEMAN, VAN ITTERSUM, ROELFSEMA, DOORNBOSCH, ONNES, CREMERS, MESDAG, EDELINCK, MEIJER, GEERTSEMA, WICHERS, QUINTUS en VAN IMHOFF.

Wordt gelezen:

Centraal verslag van het onderzoek in de afdeelingen nopens het door burg. en weth. vastgesteld kohier van den hoofdelijken omslag voor 1856 en de daartegen ingebragte bezwaarschriften, bij monde van den heer GEERTSEMA. Voordat de afdeelingen met dit onderzoek waren aangevangen, hebben zij burg. en weth. verzocht de verschillende belastingschuldigen van dezelfde klasse op afzonderlijke lijsten te willen opgeven, ten einde zoo een beter overzigt over allen te bekomen, waaraan gereedelijk is voldaan Daarop is de vraag gesteld, of het geheele kohier moest worden onderzocht dan wel alleen de bezwaren die daartegen zijn ingekomen. In beide afdeelingen werd tot het eerste besloten. De aandacht van vele leden is gevallen op de uitlegging door burg. en weth. in de toepassing van het minimum en maximum gegeven aan de slotbepaling van art. 7, luidende: »Voor elke *f*. 800, waarvoor de hoofdsom van de te heffen belasting in de begrooting der gemeente beneden de *f* 80.000 is uitgetrokken, wordt het minimum en maximum van iedere klasse met één ten honderd verminderd." Dit art. is in dien zin opgevat, dat voor dit jaar nu de hoofdsom op *f* 30.000 is uitgetrokken, het minimum en maximum is verminderd met 62½ ten honderd. Volgens het gevoelen der meerderheid is daarentegen de strekking van genoemd artikel om te voorkomen, dat de vermindering in gebrokens valle, zoodat nu het gestelde minimum en maximum met 62 ten honderd behoort te worden verminderd, waardoor de aanslag van sommigen eene kleine verhooging moet ondergaan.

Hiervan uitgaande hebben de afdeelingen zich de geheele afgeloopene week met het onderzoek bezig gehouden en zoo naauwkeurig als het korte tijdsbestek dit toeliet, ieders aanslag nagegaan en elk afzonderlijk aan eene bepaalde stemming onderworpen. Van alle de wenschelijk geoordeelde veranderingen is aanteekening gehouden en zijn de daarvan opgemaakte lijsten aan de centrale commissie in handen gegeven, die deze thans aan den raad aanbiedt met het voorstel om te besluiten, 1) dat het kohier van den hoofdelijken omslag worde gewijzigd overeenkomstig de voordragt op de lijsten en alzoo de aangewezene posten worden vermeerderd, verminderd, of geheel van het kohier gebragt, en 2) dat, bij goedkeuring dier wijzigingen, het aldus gewijzigde kohier worde vastgesteld. — Ter secretarie nedergelegd tot inzage van de leden.

Avondzitting.

Aanwezig de bovengenoemde heeren en VAN HOUTEN, DE SITTER, DOMMERING, maar niet de heer QUINTUS.

Het verslag over het kohier van den hoofdelijken omslag wordt in beraadslaging genomen.

De heer WICHERS heeft geene aanmerking op het rapport, maar vraagt, of wel de leden van den raad hunne stem mogen uitbrengen over die posten op het kohier, welke hen zelven of hunne naastbestaanden betreffen. Hij voor zich gelooft, dat dit in strijd zou zijn met de gemeentewet, die in art. 46 bepaalt, dat de leden zich van stemmen onthouden over de zaken die hen, hunne echtgenooten of hunne bloed- of aanverwanten tot den derden graad ingesloten, persoonlijk aangaan.

De voorzitter merkt op, dat bij het onderzoek in de afdeelingen telkens die posten, welke een der leden of zijne betrekkingen betroffen, buiten tegenwoordigheid van dien belanghebbende waren besproken, zoodat deze daarop niet den minsten invloed heeft uitgeoefend.

De heer WICHERS stemt dit toe, maar is van oordeel, dat op dit oogenblik, nu het kohier moet worden vastgesteld, daarbij dient te worden uitgedrukt, dat ieder der leden niet heeft medegestemd over de posten, waarbij hij of zijne naaste betrekkingen zijn aangeslagen.

De heer ONNES deelt het bezwaar van den heer WICHERS in geenen deele. Volgens art. 265 der gemeentewet stelt de raad de kohieren vast en nu kan hij zich geene gemeente voorstellen, waarin niemand van de raadsleden in die kohieren begrepen is.

De heer CREMERS is van meening, dat, zoo de bepaalde aanslag van een der leden van den raad in discussie kwam, dat lid zich van stemming zou moeten onthouden; maar als het geheele kohier in beraadslaging komt, dan kan de wet er niet tegen zijn, dat de raad daarover beslisse.

De heer DE SITTER is van dezelfde opinie; hij wijst er op, dat ook de kohieren voor den omslag naar de huurwaarde door den raad werden vastgesteld, ofschoon daarin toch ook de aanslag van ieder raadslid voorkwam.

De heer WICHERS refereert zich aan de bepaling van art 46; hij kan niet inzien, waarom een lid de kohieren niet kan vaststellen, maar onder reserve van zich te onthouden van de beslissing over die posten, waarin hij of zijne verwanten betrokken zijn.

De heer V. IMHOFF ziet in zulk eene bijvoeging geen bezwaar. Het doet hem intusschen genoegen, dat deze discussie plaats vindt, omdat daaruit aan de ingezetenen kenbaar wordt, dat de raad met den aanslag van de leden zoo conscientieus is te werk gegaan en dat ieder lid zich verwijderd heeft, wanneer zijn post werd behandeld. Niemand zal nu later, te regt of te onregt, daarover verwijtingen aan den raad kunnen doen.

De heer GEERTSEMA is van oordeel dat het geheele kohier in eens moet worden vastgesteld door den raad. Evenwel dient onderscheid te worden gemaakt ten opzigte van de wijzigingen in het centraal verslag voorgesteld, die, schoon ze wel in eens in stemming zullen worden gebragt, moeten gerekend worden een voor een te zijn in behandeling genomen. Daarbij zou het dus voorzigtig zijn eene clausule te voegen, als door den heer WICHERS is voorgesteld.

Nadat dit punt nog door eenige leden nader is besproken en het voorstel van den heer WICHERS met 15 stemmen tegen 2 (de heeren *Wichers* en *van Imhoff*) verworpen — worden de beide punten van het advies der centrale afdeeling achtereenvolgend goedgekeurd.

Alsnu worden nog de volgende zaken in behandeling genomen.

1) *Missive van burg. en weth. van Norg over den aanleg van een kunstweg van Smilde over Norg, Roden, Peize, enz.* Zij deelen mede, dat kaart, plan en begrooting van dien weg reeds zijn ingekomen en verzoeken, dat ook uit den raad van Groningen eenige leden worden gecommitteerd om op Zaturdag den 18den dezer te Vries eene bijeenkomst te houden over de belangen van dien weg. — Ged. Staten hebben reeds de toestemming gegeven om daarover in onderhandeling te treden. — Wordt overeenkomstig het verzoek besloten en de heeren TRIP, DOORNBOSCH en VAN ITTERSUM worden aangewezen om bedoelde commissie uit te maken.

2) *Rapport over de instelling van eene vaste gezondheidscommissie.* — Dit rapport is bij de leden rondgeweest. De voorzitter stelt voor het thans in behandeling te nemen. Op eene aanmerking van den heer ONNES, dat de heer DE LA FAILLE, de meest deskundige in deze zaak, niet ter vergadering tegenwoordig is en het dus beter zou zijn de behandeling tot de volgende zitting uit te stellen, wordt hiertoe besloten.

3) *Benoeming van eenen curator voor het stedelijk gymnasium alhier.* Op den heer mr. G. DIEPHUIS worden 11 stemmen

uitgebragt; op den heer mr. H. O. FEITH 5, en op den heer mr. J. J. CREMERS 1 stem. De eerste is alzoo benoemd.

4) *Ontwerpbesluit tot bepaling der overschrijvingen op de begrooting van* 1856. — Vastgesteld.

5) *Bestek en teekening van vertimmering der Ooster-stadsschool in de St.-Jansstraat.* — Goedgekeurd.

6) *Missive van het bestuur der academie Minerva, verzoekende om aan den stads-opzigter* SCHEEPERS *het geven van onderwijs gedurende dezen winter te veroorloven.*

De heer de SITTER zegt in de vorige vergadering verzocht te hebben, dat deze zaak mogt worden aangehouden, omdat hij meende, dat zij bij de bepaling van het tractement van de opzigters vroeger reeds was behandeld. In die meening is hij thans bevestigd. Bij de behandeling der begrooting voor 1855 zijn die tractementen verhoogd met het oog op twee omstandigheden, ten eerste, omdat aan den bouwmeester BOS ontslag was verleend en de benoeming van een architect nog niet was geregeld, en ten tweede, omdat de wethouder van fabricage van oordeel was, dat de opzigters uitsluitend ten dienste van de gemeente moesten zijn. Op deze motiven was, na breedvoerige discussiën toen door den raad tot eene aanzienlijke verhooging der tractementen besloten. Daarom kan hij thans niet besluiten van die motiven af te wijken en aan het verzoek van Minerva te voldoen.

De heer TRIP is overtuigd, dat het personeel van de ambtenaren der fabricage op den duur zich geheel alleen aan de dienst der gemeente moet wijden, wegens den grooten omvang der werkzaamheden; maar tevens, dat het hier eigenlijk alleen de vraag is of men het beleefd verzoek aan de directie van Minerva wil toestaan. Hij merkt op, dat het in den winter niet zoo druk is als in den overigen tijd des jaars; dat er des winters-avonds geen werk op straat is te doen, zoodat de opzigter dan wel een paar uur zal kunnen afzonderen voor het geven van onderwijs; dat 't hier geheel iets anders is, dan te laten werken voor partikulieren; zoodat hij, zonder te kort te doen aan de voorop gezette stelling, er niet zoo geheel tegen is om in deze zaak eene exceptie toe te laten.

De heer DE SITTER merkt op, dat door den vorigen spreker als 't ware eene demarcatielijn wordt getrokken tusschen werk voor partikulieren en voor de academie Minerva; dat hij dit beschouwt als eene *captatio benevolentiae* voor het bestuur dezer inrigting; dat ook hij gaarne daaraan genoegen wil doen, maar dat hier de belangen der gemeente moeten op den voorgrond staan en dat hij dan meent het verzoek te moeten ontraden. Immers zijn de werkzaamheden van de ambtenaren van fabricage van dien aard, dat deze òf zich uitsluitend aan de dienst der stad moesten wijden, òf niet: is het eerste waar dan mag geene exceptie worden toegelaten, in het tweede geval zouden er termen zijn om het verzoek toe te staan maar dan ook voldoende redenen aanwezig zijn om het getal ambtenaren te verminderen.

De heer V. ITTERSUM stelt ook op den voorgrond, dat de ambtenaren van fabricage zich geheel aan de dienst der stad moeten toewijden, maar gelooft niet, dat hier de verhooging van tractement moet in aanmerking komen, omdat hier niet de vraag is aan den ambtenaar SCHEEPERS eenig voordeel te bezorgen, maar aan het bestuur van Minerva eene dienst te doen. En daarbij komt alleen in aanmerking de vraag of die ambtenaar gedurende dezen winter des avonds een paar uur kan opofferen aan het geven van onderwijs? Hij wenscht van den wethouder van fabricage bepaald te weten, of de belangen der stad zullen lijden, als dat verzoek wordt toegestaan, ten einde daarnaar zijne stem te regelen. Ware het een partikulier belang, dan zou de zwarigheid bij hem veel grooter zijn, maar nu 't eene inrigting geldt, waarbij zoo veler belangen betrokken zijn, nu zal hij vóór het verzoek zijn, wanneer het toestaan van het verzoek geen schade zal doen aan de stad.

De heer ONNES merkt op, dat hier in dien geest wordt gesproken alsof het bestuur van Minerva geheel niet buiten den stads opzigter kan; maar hij weet, dat ook andere personen aanzoek hebben gedaan om het verlangde onderwijs bij die inrigting te geven. Voorts wijst hij er op, dat, zoo het verzoek wordt toegestaan, de opzigter niet alleen de uren, waarin hij onderwijs geeft, aan de dienst der stad moet onttrekken, maar ook den tijd, waarin hij zich selven voor dat onderrigt voorbereidt.

De heer TRIP zegt, in antwoord op de door den heer VAN ITTERSUM gedane vraag, dat hij, niet categorisch kan antwoorden of de opzigter in dezen winter gedurende den gevraagden tijd kan worden gemist; maar wanneer deze zich door het verleende verlof aangespoord gevoelt om zijnen overigen tijd met te meer lust en verdubbelden ijver te besteden aan de dienst der gemeente, dan zou het toestaan van het verzoek nog wel in het voordeel der gemeente kunnen zijn.

De heer VAN IMHOFF acht met den heer VAN ITTERSUM de bloei van Minerva ook voor de stad van belang; zoo de raad die inrigting geldelijk ondersteunt, dan moet hij te meer nog medewerken om het geven van degelijk onderwijs aan die instelling te bevorderen. De directie nu van Minerva heeft behoefte gedurende dezen winter aan het onderrigt van SCHEEPERS, aangezien hij vertrouwt, dat het verzoek niet dan na rijp beraad zal zijn gedaan. Daarom is hij bereid om in het belang der academie het verlof te verleenen.

De voorzitter spreekt in denzelfden geest; hij herinnert, hoe hij bij de verhooging van tractement sterk er op heeft aangedrongen, dat de opzigters nu ook uitsluitend ten dienste der gemeente moesten werkzaam zijn, maar vindt thans, nu het blijkt, dat Minerva dringende behoefte heeft aan het onderrigt van SCHEEPERS, geene zwarigheid om het verzoek toe te staan.

De heer CREMERS vraagt of de raad zich wel met deze zaak heeft te bemoeijen; het verzoek is gedaan aan burg. en weth. die het in den raad brengen zonder eene voordragt daarbij te voegen. Hij kent geen wetsartikel, waarbij burg. en weth. dat verzoek niet zouden kunnen toestaan, zonder dat de raad een besluit daarop neemt.

De heer OUDEMAN is het met vorigen spreker eens en wordt daarin bevestigd door de instructie voor den bouwmeester.

Nadat de heer ONNES nog heeft medegedeeld, dat de opzigter SCHEEPERS reeds met zijn onderwijs aan Minerva een aanvang gemaakt heeft en de voorzitter heeft geantwoord, dat dit geheel buiten toedoen van burg. en weth. is geschied, — eindigt deze zaak hiermede, dat de voorzitter de stukken terugneemt, ten einde namens burg. en weth. aan het bestuur van Minerva te antwoorden.

7) *Rekening van de Evang. Luthersche diaconie over* 1854. — Goedgekeurd.

8) *Missive van de commissie der afgesch. Israël. gemeente om een huis aan het Zuiderdiep te mogen inrigten voor een kerkgebouw.* Zij zegt voor eenigen tijd wederom een huis gekocht te hebben van den slagter GOSSCHALK om het tot eene synagoge in te rigten waaraan meer en meer behoefte bestaat; dat zij meent dat hier geen bezwaar kan worden gemaakt uit het oogpunt van het verstoren der openbare orde en rust, en daarom met vertrouwen op eene gunstige beschikking dit verzoek doet. — In handen van burg. en weth. gesteld om daarop te dienen van berigt en raad.

Na de lezing der korte notulen wordt deze zitting gesloten.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.